

De natuur van de Ojibwe

deel 2: flora

een project van *Ethnographic Nature*

Koen H Alefs

2007

Inleiding

Deze ‘etnografische flora’ behandelt de wilde planten die de Ojibwe voor hun zelfvoorzienende bestaan hebben gebruikt. Tot in de negentiende eeuw strekte het leefgebied van de Ojibwe zich uit van de Grote Meren tot op de prairies. In deze flora zijn daarom soorten te vinden die voorkomen in uiteenlopende omgevingen, zoals naaldwoud, loofbos, park- en prairielandschap, moeras en berggebied.

Geselecteerd en bijeen gebracht per plantensoort zijn de gegevens met betrekking tot de Ojibwe, Ojibwa, Chippewa, Chippeway, Bungee, Saulteaux en Anishinaabe. De beschrijvingen zijn hoofdzakelijk ontleend aan etnografische publicaties uit de negentiende en begin twintigste eeuw, waaronder werk van Francis Densmore (DF), Melvin Gilmore (GM) en Huron Smith (SH) en aan de *Native American Ethnobotany* (1998) van Daniel Moerman (MD).

Waar de inzichtelijkheid in het gebruik van planten dat vereist zijn de beschrijvingen voorzien van een aanvulling tussen hoekige haken. Deze aanvullingen zijn meestal gebaseerd op beschrijvingen in een andere etnografie of op het gebruik bij naburige groepen. Ze zijn dus niet etnografisch ‘hard’ maar bieden de lezer een getuigenis van mijn vermoedens. De Nederlandse plantennaam wordt vermeld als de soort of het geslacht in *Heukels’ Flora* is opgenomen. Tussen aanhalingstekens geplaatste soortaanduidingen bieden een vertaling van de meer relevante wetenschappelijke of lokale soortaanduidingen. Gegevens die voor het hele geslacht van toepassing zijn staan als noot bij de eerste soortbeschrijving van dat geslacht.

Abies balsamea PINACEAE

E: balsam fir

N: 'balsem' zilverspar

ARTISANAAL als **kitmiel** (of **kitmiel**) van de rinden van bastkano's: het tweemaal gekookte hout vermengt met niervet of vet (SH:420) die ook *Tsuga canadensis*.

MEDICINAAL op open **wonden** en **veren**: de gom uit de bast of een mengsel dat na de naalden wat om mee te spoelen (HW:198); tegen **hoofdpijn**: de damp van verhitte gom om te inhaleren, bij **verkoudheid**: damp van verhitte gom of de rook van smeulende naalden om te inhaleren (SH:378) of gom om te eten tegen borstpijn als gevolg van **hoofdpijn** (HW:198); tegen **oogontsteking** en **oogpijn**.

uit blaasjes in de bast om rond de ogen **aanbrengen** (SH:378); als **diaphoreticum** bij zweetbaden: een decoctie van bast [om te drinken] (HW:198) en [stoom van een infusie van] naalden (SH:378) tegen **gonorroe**: de gom uit de bast om te eten (HW:198); voor **haarzalf**: de gom vermengt met berensap (DF:350); bij **reuma**: een decoctie van wortel dat op hete stenen wordt gegoten om de aangetaste gewrichten mee te stomen (DF:362); als **stimuleringsmiddel**: [de naalden voor toepassing in] kruidenbaden (SH:378). OVERIG bij ceremoniele **zweetbaden**: de [stoom of rook van] naalden (SH:378).

Abies canadensis zie: *Picea glauca*

Abies nigra zie: *Picea mariana*

Abor vitae zie: *Thuja occidentalis*

Acer negundo ACERACEAE

E: box elder

N: vederesdoorn

SUBSISTENTIE als **drinken**: het sap om te vermengen met sap van de *Acer saccharum* (SH:394).

MEDICINAAL als **emeticum** een infusie van de binnenbast om te drinken (SH:353).

*Van elke esdoornsoort kan drinkbaar sap getapt worden. Het sap is een veilige bron van vocht en in het bijzonder geschikt voor zieken. Het sap van *A. negundo* dronken de Ojibwe meestal vermengt met dat van de *A. saccharum* en eventueel berkensap (SH:394). Voor de bereiding van suiker zijn alleen de soorten met een hoog suikergehalte geschikt. De sapstromen zijn het rijkst op zonnige voorjaarsdagen in de weken voorafgaand aan het ontvouwen van het blad. Gebruik een decimeter-lange drain van een vliertak (*Sambucus* soorten). Deze heeft een zacht en makkelijk te verwijderen kernhout (PL:176). Irokezen lieten het sap fermenteren om een alcoholhoudende drank te brouwen (MD:41). Esdoornsuiker werd door Ojibwe soms gebruikt als lokmiddel bij berenvallen (DF:131). Esdoorn-hout brandt 'splendidly' en is sterk maar makkelijk te bewerken. Het werd door indianen ondermeer gebruikt voor pijl(punten), ossejuk, meubels, het frame van manden, spatels en kommen (MD:38-41).

Acer nigrum, syn. *A. saccharinum* var. *nigrum*

ACERACEAE

E: black maple

N: 'zwarte' esdoorn

SUBSISTENTIE als **suiker**: het sap om in te koken

(RAB:234). MEDICINAAL tegen **diarree**: een decoctie van de binnenbast om te drinken (HW:199).

Acer pensylvanicum ACERACEAE

E: striped maple

N: 'gestreepte' esdoorn

MEDICINAAL als **emeticum**: een decoctie van binnenbast om te drinken (HW:200).

Acer rubrum ACERACEAE

E: red maple

N: 'rode' esdoorn

MEDICINAAL tegen **oogpijn**: een decoctie van de bast om mee te spoelen (SH:353).

OVERIG als **design** voor kraalwerk: het blad als veelvuldig gebruikt motief (SH:412).

*Belangrijke boom voor de Midewinini (LR).

*Bij de Potawatomi en Irokezen een jachtmedicijn: (respectievelijk) een decoctie of concoctie van bast om vallen te schoon te spoelen van geur van het vorig dier dat erdoor gevangen werd of om de val te betoveren (MD:40).

en gebruikten de gedroogde en gestampte binnenbast als meel voor koeken (MD:40).

Acer saccharinum ACERACEAE

E: silver maple

N: zilverspar, ahorn

SUBSISTENTIE als **suiker**: het sap om in te koken (RAB:234).

MEDICINAAL tegen **diarree**: een decoctie van de binnenbast om te drinken (HW:198);

tegen **oudstetter**: de **zweren**: een decoctie van de bast om mee te spoelen (GM:136); als **diureticum**: een concoctie met binnenbast om te drinken (HW:199); tegen **gonorroe**: een infusie van de bast van de wortel om te drinken (PL:176).

OVERIG als **stimuleringsmiddel**: een concoctie van bast met bast van eastern hemlock (*Tsuga canadensis*) en swamp white oak (*Quercus bicolor*) om roest te voorkomen of weg te spoelen (GM:136).

Acer saccharinum var. *nigrum* zie: *A. nigrum*

Acer saccharum ACERACEAE

E: sugar maple

N: suikeresdoorn

SUBSISTENTIE als **azijn**, de voor de bereiding van zoetzure vlees- en visgerichten: het sap om te laten zuren; als **suiker**: het sap om in te koken; als **drinken**: het sap, eventueel te vermengen met sap van box elder (*Acer negundo*) (SH:394).

ARTISANAAL voor **keukengerei**: het hout om eetkommen en spatels te snijden (SH:413).

OVERIG als intertribaal **ruilmiddel** later als **handelswaar**: siroop van suiker (DF:374).
*Irokezen gebruikten gedroogde en gestampte binnenbast als meel voor koeken (MD:41).

Acer spicatum ACERACEAE

E: mountain maple

N: 'aar' esdoorn

MEDICINAAL tegen **oogpijn**: een infusie van het kernhout om het oog mee te speelen; voor verwijderen van **oogvuil**: een staafje van het hout (SH:353).

OVERIG als **design** voor kraalwerk: het blad als veelvuldig gebruikt motief (SH:413).

Achillea lanulosa zie: *A. millefolium* var. *occidentalis*

Achillea millefolium; ASTERACEAE

E: common yarrow

N: duizendblad

MEDICINAAL als **febrifuge**: de rook van bloemen op gloeiende kooltjes gelegd zijn om te inhaleren (SH:362); tegen **hoofdpijn**: de stoom van een decoctie van blad die op hete stenen gesprekeld wordt om te inhaleren (DF:336); op **huiduitslag**: een decoctie van de wortel om mee te spoelen (DF:350); als **stimuleringsmiddel**: gedroogde en gekauwde wortel om op ledematen aan te brengen (DF:364); als **stimuleringsmiddel voor paarden**: een decoctie van blad en stengel om op de huid aan te brengen (DF:366).
OVERIG als **rookwaar**: de [gedroogde] bloem (SH:362).

Achillea millefolium var. *occidentalis*, syn. *A.*

lanulosa ASTERACEAE

E: western yarrow

N: 'westelijk' duizendblad

MEDICINAAL tegen **spinnenbeten**: een kompres van blad om op de wond aan te brengen (SH:362).

OVERIG als **rookwaar**: de [gedroogde] bloem, al dan niet als een bestanddeel van *kinnikinnick*, om te roken bij ceremoniele aangelegenheden waaronder de Midewinin (SH:362,417).

Acorus calamus ACORACEAE

E: calamus

N: kalmoes

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor vis**: een decoctie van de wortel om zegens (gordijn-netten) mee te doordrenken voorafgaand aan nachtelijk gebruik (DF:376; DF2:112,125) of een concoctie met wortel en wortel van *Aralia nudicaulis* om fuiken voor whitefish mee te doordrenken (SH:428). *ARTISANAAL* als **fixeermiddel** voor kleurstoffen: een mengsel met *Sanguinaria canadensis* (GM:131). *MEDICINAAL* bij **bronchiale aandoeningen**: een infusie van plantendelen om te drinken (GM:124); tegen

maagkrampen: een infusie van de wortel om te drinken (SH:355); als **catharticum**: een infusie van de wortel om warm te drinken, ook voor kinderen (DF:344); bij **hoest**: een infusie van plantendelen om te drinken (GM:124); als **hartversterkend middel**: de wortel (AHJ:2247); tegen **keelpijn**: een decoctie van de wortel om te drinken, of (kinderen) te gorgelen (DF:342) of de wortel om op te kauwen of voor een tonicum voor zangers (AHJ:2247); tegen **kiespijn**: een decoctie van de wortel om te drinken of het kauwen op de wortel, ook voor kinderen (DF:342); tegen **verkoudheid**: een decoctie van de wortel om te drinken of fijngestampte wortel om op te snuiven (DF:340). *OVERIG* als bescherming tegen **ratelslangen**: een decoctie van wortel (DF:376).

*Kalmoes is afkomstig uit ZO Azie.

Actaea alba zie: *A. pachypoda*

Actaea pachypoda, syn. *A. alba* RANUNCULACEAE

E: white baneberry

N: 'wit' christoffelkruid

MEDICINAAL bij of ter voorkoming van **stuipen** of een **toeval**: een decoctie van de wortel om te drinken, ook voor kinderen (GM:130).

Actaea rubra RANUNCULACEAE

E: red baneberry

N: 'rood' christoffelkruid

MEDICINAAL bij **maagklachten**: de wortel om te eten (SH:382) of een decoctie van de wortel om te drinken, in het bijzonder gebruikt als de klachten veroorzaakt worden door geslikte haren (HW:201); als **hempuurermiddel**: een infusie van de wortel om te drinken (SH:382); tegen overmatig bloedverlies bij **menstruatie**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:378).

Agastache anethiodora zie: *A. foeniculum*

Agastache foeniculum, syn. *A. anethiodora* LAMIACEAE

E: blue giant

N:

MEDICINAAL tegen **verkoudheid** en **hoest** en daaraan gerelateerde **hoestpijn**: een infusie van de wortel om te drinken (DF:340). **op brandwonden**: een kompres van het blad of een mengsel van planten met het blad (DF:352). *OVERIG* als **afwerend middel**: een decoctie van wortel (DF:376).

*Een infusie van het blad door diverse groepen gedronken als 'munt'-thee (MD:10).

Agrimonia gryposepala RANUNCULACEAE

E: tall hairy agrimony

N: 'grote harige' agrimonie

MEDICINAAL bij **blaas- en prostaatklachten**: een mengsel dat de wortel bevat [om te drinken] (SH:383-4).

Allionia nyctaginea zie: *Mirabilis nyctaginea*

Allium cernuum LILIACEAE

E: nodding onion

N: 'geknikte' ui

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de vooarsplaa (SH:406).

*De bollen van wilde ui zijn h hele ja gekookt eetbaar en het blad kan to de blo rauw, kookt of ingelegd gegeten worden (P:114) vormt een gewaardeerd ingrediënt van v iaanse gerechten (MD:57).

Allium stellatum LILIACEAE

E: autumn onion

N: 'herfst' ui

MEDICINAAL bij **verkoudheid**: een decoctie van d wortel om te drinken, met toevoeging van s v oor kinderen (DF:340).

Allium tricoccum LILIACEAE

E: wild leek, ramp

N: 'wilde' prei

SUBSISTENTIE als **provisie**: de gedroogde, in het voorjaar geogste wortel (SH:406). *MEDICINAAL* als snelwerkend **emeticum**: een decoctie van de wortel om te drinken (DF:346).

Alnus incana BETULACEAE

E: mountain alder

N: witte els

MEDICINAAL bij **anemie**: een infusie van bast om te drinken (GM:128); als **emeticum**: een concoctie met afschraapte binnenbast om te drinken (DF:346); tegen **oogpijn**: een decoctie van wortel om mee te spoelen of voor een kompres (DF:360); als **oxytoticum**: een decoctie van wortel met gemalen hommelt om te drinken (DF:358); voor bloedstolling en het samentrekken van adertjes in de darmwand bij **bloederige ontlasting**: een decoctie van wortel om te drinken (SH:358). *OVERIG* voor **gele kleurstof**: een decoctie van binnenbast (DF:373; SH:425); voor **rode kleurstof**: een decoctie van bast (GM:128) of een concoctie van binnenbast met o.a. *Sanguinaria canadensis* (DF:371); voor **zwarte kleurstof**: een mengsel van plantendelen met slpijsteengruis of aarde (DF:372); voor **bruine en zwarte kleurstof**: een mengsel met binnenbast (SH:425).

*Alom wordt elzenhout boven ander hout geprefereerd voor het maken van houtskool.

*Cree vermengden het houtskool met pek voor het breek van kano's en gebruikten een decoctie van bast om het glijhout van slede's buigzaam te maken (MD:60).

*Indianen van de westkust gebruikten elzenhout om vis te roken (MD:62).

Amelanchier canadensis ROSACEAE

E: canadian serviceberry

N: 'canadees' krentenboompje

SUBSISTENTIE als **fruit**: de verse vrucht (GM:132); als **provisie** voor de winter: de gedroogde vrucht (GM:132). *MEDICINAAL* tegen **dysenterie**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:344); als **desinfectant**: een concoctie met de bast om mee te spoelen (DF:366); tegen **doodgeboorte** na een val of klap: een infusie van de wortel om te drinken (DF:356).

*Irokezen wachtten met het planten van mais tot het krentenboompje bloeit (MD:69).

Amelanchier laevis ROSACEAE

E: allegheny serviceberry

N: 'onbehaard' krentenboompje

SUBSISTENTIE als **provisie** voor de winter: de gedroogde vrucht, bij Ojibwe geliefder dan de blueberry (SH:405).

MEDICINAAL bij **zwangerschap**: een infusie van bast om te drinken (SH:384).

Amorpha canescens FABACEAE

E: lead plant

N: 'wittige loodplant'

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: een decoctie van wortel om te drinken (HW:200).

Amphicarpa monoica zie: *Amphicarpaea bracteata*

Amphicarpaea bracteata, syn. *Amphicarpa monoica*,

Falcata comosa FABACEAE

american hogpeanut

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vrucht (GM:134); als **groente**: de gel wortel (GM:134) en bonen (SH:405).

MEDICINAAL als **charticum**: een concoctie van wortel om te drinken (DF:346).

Amphicarpaea pitleri zie: *A. bracteata*

Anaphalis margaritacea ASTERACEAE

E: western pearly-everlasting

N:

MEDICINAAL tegen **verlamming**: een concoctie met- of infusie van bloesem om mee te stomen (DF:362); bij **verstel** na een **beroerte**: de rook van bloesem dat v pulverd wordt op gloeiende kooltjes om te inhaleren (DF:362).

Andromeda glaucophylla zie: *A. folia* var. *glaucophylla*

Andromeda polifolia var. *glaucophylla*, syn. *A. glaucophylla* ERICACEAE

E: bog rosemary

N: lavendelhei

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van vers of gedroogd blad of twijg (SH:400).

Andropogon furcatus zie: *A. gerardii*

Andropogon gerardii, syn. *A. furcatus* POACEAE

E: big bluestem

N: 'groot blauwstam gras'

MEDICINAAL als **diureticum**: een concoctie met- of decoctie van wortel om te drinken (DF:338); tegen **maagpijn** en **flatulentie**: een decoctie van de wortel om te drinken (DF:342).

Anemone canadensis, syn. *Anemone sylvanicum*

RANUNCULACEAE

E: canadian anemone

N: 'canadese' anemoon

MEDICINAAL op **wonden**: een kompres van wortel (GM:130); tegen **zweren**: een infusie van de wortel mee te spoelen (GM:130); tegen **bloedneus** op bloedende **zweren** en **wonden**: blad om mee te stelpen (GM:130); tegen **pijn in de onderrug**: decoctie van wortel om te drinken (HW:201); vergroten van **zangprestaties**: de wortel om te eten (SH:382-3).

Anemone cylindrica RANUNCULACEAE

E: candle anemone

N: 'kaars' anemoon

MEDICINAAL tegen **tuberculosis** en **longcongestie**: [de stoom van] een infusie van de wortel [om te inhaleren] (SH:383).

Antennaria howellii ssp. *neodioica*, syn. *A. neodioica*

ASTERACEAE

E: howell's pussytoes, field pussytoes

N:

MEDICINAAL als postpartem **purgeermiddel**: een infusie [van blad] om te drinken (SH:363).

Anemone pennsylvanicum zie: *A. canadensis*

Anthoxanthum odoratum POACEAE

E: sweet vernalgrass

N: gewoon reukgras

ARTISANAAL voor **manden** (SH:419). **OVERIG** als **geurstof** bij ceremonieën vanwege het zoete en persistente aroma (SH:419).

Apios americana, syn. *A. tuberosa* FABACEAE

E: groundnut

N:

SUBSISTENTIE als **groente**: de [geschilde en gekookte, geroosterde of gebakken] wortel (GM:133).

Apios tuberosa zie: *A. americana*

Apocynum androsaemifolium APOCYNACEAE

E: spreading dogbane

N:

ARTISANAAL als **naaigaren**: de vezels van buitenbast, in de herfst geogste vezels zijn sterker dan de vezels van gecultiveerde hennep (SH:413). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn**: de rook van wortel om te inhaleren (SH:354-

5), een decoctie van wortel om te drinken of om mee te stomen, kompres van wortel, snuif van wortel (DF:336); bij of ter voorkoming van **stuipen** of een **toeval**: een concoctie met wortel om te drinken of om op de borst te spreken (DF:336); tegen **verkoudheid** bij kinderen: een zwakke decoctie van wortel om te drinken (DF:340); als **diureticum** tijdens zwangerschap: een infusie van wortel om te drinken (SH:354-5); tegen **oorpijn**: een decoctie van de wortel om in het oor te gieten (DF:360); tegen **hartkloppingen**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:338); tegen **bloedneus**: watten doordrenkt met een decoctie van wortel of de fijngestampte wortel om in het neusgat te stoppen (DF:356); tegen **waanzin** en **duizeligheid**: gedroogde en verpulverde wortel om op diverse manieren toe te dienen (DF:336); tegen **keelklachten**: de wortel om te eten (SH:354-5). **OVERIG** bij de **midewinin**, ondermeer tegen ongewenste magische invloeden: de wortel om te eten (SH:428).

Apocynum cannabinum APOCYNACEAE

E: indian hemp

N: 'indiaanse hennep'

ARTISANAAL als **koord**: de vezels [van buiten- of buitenbast om te vlechten of te twijnen], voor dun gebruik is geprefereerd boven vezels van andere wilde planten (GM:140).

Collegia canadensis RANUNCULACEAE

E: red columbine

N: 'canadese' kelei

MEDICINAAL tegen **maagklachten**: een decoctie van wortel om te drinken of de wortel om op te kauwen (SH:383).

Aralia nudicaulis ARIACEAE

E: wild sassafras

N: 'kaalstam' ruikwinde

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor vis**: een decoctie van de wortel om de zegen ('ordijn-net') mee te doordrenken voor gebruik 's nachtelijk gebruik, zie ook *Acorus* (DF2: 111; SH:428). **MEDICINAAL** als **abortifacient** bij het uitblijven van menstruatie: een decoctie van wortel of concoctie met [wortel] om te drinken (DF:358); tegen **stuipen**: een infusie van het blad om te drinken (DF:340, 350; RAB:231); voor **bloedzuivering**: een decoctie van de wortel om te drinken of fijngestampte wortel om te eten (DF:340,350) of een infusie van het blad om te drinken (RAB:231); op **zweren**: een kompres van de fijngestampte wortel (DF:350); tegen **bloedneus**: de verse wortel om op te kauwen of het poeder van gedroogde wortel [om te eten] (DF:356); bij **flauwvallen**: een infusie van het blad om te drinken (RAB:231); als **stuleringsmiddel voor paarden**: een infusie van de wortel en andere planten om aan te brengen op de benen en borst (DF:366).

Aralia racemosa ARALIACEAE

E: american spikenard

N: 'trosbloemige' aralia

MEDICINAAL als **abortifacient** bij het uitblijven van menstruatie: een decoctie met wortel om te drinken (DF:358); bij **hoest**: een decoctie van wortel (DF:340); op **steenpuisten**: een kompres van fijngestampte wortel (DF:350; GM:137); op **verstuikingen** of **spierverrekking** of **botbreuken**: een kompres van wortel of een decoctie van wortel (DF:362, 366).

OVERIG voor het verjagen van de 'blue tailed swift' (een soort hagedis) een decoctie van de wortel (GM:137).

Aralia trifolia zie: *Panax trifolius*

Arctium lappa COMPOSITAE

E: great burdock

N: 'lapse' klit

MEDICINAAL voor **bloedzuivering**: [een infusie van] de wortel [om te drinken] (RAB:238).

*Irokezen gebruikten de wortel voor soep (na wonden en koken) en als wintervoedsel (gedroogd) en als groente (MD:84).

Arctium minus ASTERACEAE

E: lesser burdock

N: gewone klit

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: een mengsel met wortel (SH:363); tegen droge **hoest** na ziekte: een infusie van blad (DF:340).

OVERIG als **hoofdbedekking**: het blad (DF:377).

Arctostaphylos alpina ERICACEAE

E: alpine bearberry

N: 'berg' berendruif

MEDICINAAL bij **reuma** en als **panacee** voor algemene aandoeningen: een infusie van fijngestampte planten om mee te spoelen (RAB:231); bij **hemopathie**: een decoctie van bast om te drinken (RAB:231); als **narcoticum**: het blad om te roken (RAB:238). **OVERIG** voor **ceremonieel gebruik**: het blad [om te roken] (RAB:238).

Arctostaphylos uva-ursi ERICACEAE

E: bearberry, kinnikinnick

N: berendruif

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor wild**: de wortel om te roken in een pijp (DF:376); als **specerij** bij het trekken van bouillon: [het blad] (DF:318). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn**: het gedroogde en fijngestampte blad om te roken (DF:336); bij **reuma** en als **panacee** voor algemene aandoeningen: een infusie van fijngestampte planten om mee te spoelen (RAB:231); bij **hemopathie**: een decoctie van bast om te drinken (RAB:231); als **narcoticum**: het blad om te roken (RAB:238) **OVERIG** als **tabak** het gedroogde blad om te

roken (DF:377); voor **ceremonieel gebruik**: het blad [om te roken] (RAB:238).

*Ojibwe verstonen onder 'kinnikinnick' een mengsel van diverse andere planten (zie index).

*In de poolregio wordt de bes als noodvoedsel vers of gedroogd gegeten (MD:88).

*Een decoctie van gedroogd blad om te drinken werd algemeen gebruikt als diureticum en astringentium en tegen nierstenen en ontstekingen in de urinewegen (FD:29).

Arisaema triphyllum ARACEAE

E: jack-in-the-pulpit

N:

MEDICINAAL tegen **oogontsteking of -pijn**: een decoctie van wortel om mee te spoelen (DF:360).

*Door veel indianengroepen gebruikt bij abscessen, (tuberculose-)zweren, reuma en blauwe plekken, meestal als een kompres met een decoctie van de wortel (MD:91).

Artemisia absinthium ASTERACEAE

E: absinth sagewort

N: absintalsem

MEDICINAAL op **verstuikingen** of **spierverrekkingen**: een kompres met verwarmde plantentoppen (DF:362).

*Indië maakt geen melding gemaakt van gebruik door indianen van de intoxicerende werking van de stof (DF:362). De absintlikeur haar specifieke werking (DF:362).

Artemisia dracunculoides ssp. *dracunculus*, syn. *A.*

dracunculoides ASTERACEAE

E: wood, wild tarragon, russian tarragon

N: drag

MEDICINAAL als **abortifacient** bij het uitblijven van menstruatie en overmatige vloeien: een decoctie of infusie van wortel, blad en stengel (DF:356); bij moeilijke **bevallingen**: een decoctie van de hele plant om te drinken (DF:356); tegen chronische **dysenterie**: een infusie van gedroogd blad en de top (DF:344); op **wonden** een kompres van gekauwd, verse of gedroogd blad en bloemen (DF:356); voor **haarverzorging** en **groeimiddel**: een decoctie met de wortel om mee te spoelen (DF:350); tegen **hartkloppingen**: een infusie van blad en bloemen om te drinken of een vers blad om op te kauwen (DF:338); voor het **aansterken**: een geconcentreerde decoctie van wortel, voor ouderen en kinderen, voor kinderen om in te baden (DF:338).

Artemisia frigida ASTERACEAE

E: fringed sagewood

N:

MEDICINAAL op bloedende **wonden**: een decoctie met de wortel om mee te spoelen (DF:336); tegen **stuipen**: een decoctie of met wortel om te drinken (DF:336); als **desinfectant** van ruimtes met besmettelijke

zieken: de rook van gedroogd blad (DF:366); tegen **galaanvallen**: een infusie van blad om te drinken of rook van smeulend blad om te inhaleren (DF:364); als **stimuleringsmiddel**: een decoctie van wortel of een infusie met de wortel om te drinken, of als tinctuur, of om uitwendig aan te brengen (DF:364).

Artemisia gnaphalodes zie: *A. ludoviciana* sp. *ludoviciana*

Artemisia ludoviciana ssp. *ludoviciana*, syn. *A. gnaphalodes* ASTERACEAE

E: foothill sagewood lousiana sage, mugwort, white sage, cudweed
N:

MEDICINAAL als **antidote** tegen 'bad medicine': de rook van gedroogde bloemen om te inhaleren (DF:366).
*De soort werd ook gebruikt voor de behandeling van paarden (SH:363).

*Het was een belangrijke religieuze en ceremoniele plant voor plains-indianen, de Blackfoot in bijzonder (MD:98).

Asarum canadense ARISTOLOCHIACEAE

E: canadian wildginger

N:

SUBSISTENTIE als **eetlustopwekker**, als **specerij** en om vlees beter verteerbaar te maken: de wortel om mee te koken met maaltijd-ingredienten (SH:357; DF:318); tegen **moddersmaak** van meerval en andere vis: de wortel om te behandelen in loog water en mee te koken met de vis (SH:397). **MEDICINAAL** als **adjuvans** ter versterking van de werking van andere medicatie: de wortel (DF:342); tegen **ontsteking**: een kompres met fijngesneden wortel (DF:348); op **botbreuken**, **kneuzingen** of **blauwe plekken**: een kompres met o.a. wortel (DF:366); tegen **buikpijn**: de rauwe wortel om te kauwen of een infusie van wortel om te drinken (AHJ:2250); voor verbetering van de **spijsvertering**: de wortel om mee te koken met maaltijd-ingredienten (DF:342). **OVERIG** als **parfum**: de licht geroosterde en verpoederde wortel om op kleding te strooien (GM:129).

Asclepias incarnata ASCLEPIADACEAE

E: swamp milkweed

N: zijdeplant 'met de vleeskleurige bloemen'

ARTISANAAL voor het bevestigen van **dakbedekking**: de vezels om te twijnen, zie ook *Typha latifolia* (GM:71:140). **MEDICINAAL** voor het **aansterken**: een infusie van wortel om mee te baden, ook voor kinderen (DF:364).

*Elders wordt een infusie of decoctie van de wortel gebruikt als diureticum, carminatief, sterk laxatief en emeticum (FD:174).

Asclepias syriaca ASCLEPIADACEAE

E: common milkweed

N: 'gewone' zijdeplant

SUBSISTENTIE als **eetlustopwekker**: de plant om te eten voor een feestmaal (DF:320); als **konfijt**: fijngesneden en gestoofde bloemen (DF:320); als **groente**: blad, bloemknoppen, top, scheuten, jonge (groene) zaaddozen om te koken (AHJ:2205), de zaaddozen desgewenst met azijn (AHJ:2205); als **bindmiddel** in vleessoep: verse bloemen en scheuten (SH:397); als **provisie**: gedroogde bloemen om soep van te maken (SH:397). **MEDICINAAL** voor stimuleren van de postpartem **melkproductie**: een decoctie van wortel om koud te vermengen met voedsel (DF:360).

*Elders wordt een infusie of decoctie gebruikt als diureticum bij nierstenen en waterzucht, laxatief, diaforeticum, expectorans; latex op wratten en moedervlekken, bij ringworm en als kauwgom. De latex bevat cardioactieve bestanddelen (FD:175).

Aspidium cristatum zie: *Dryopteris cristata*

Asplenium felix-femina zie: *Athyrium filix-femina*

Aster cordifolius ASTERACEAE

E: common blue wood aster

N: aster 'met het hartvormige blad'

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van wortel om de geur van een hertenspoor te simuleren

Aster macrophyllus ASTERACEAE

E: largeleaf aster, large-leaved aster

N: aster 'met het grote blad'

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van wortel om de geur van een hertenspoor te simuleren

MEDICINAAL als **voedsel**: het [gekookte] jonge voorjaarsblad (SH:398). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn**: een infusie van wortel om het hoofd in te baden (SH:398); als **medicijn**: het voorjaarsblad om te eten (SH:398).

Aster nemoralis ASTERACEAE

E: bog aster

N: 'bosaster'

MEDICINAAL tegen **oorpijn**: een decoctie van wortel om te druppelen of om met een kompres aan te brengen (DF:360).

Aster novaeangliae ASTERACEAE

E: new england aster

N: new england aster

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van wortel om te roken in een pijp (DF:376).

Aster puniceus ASTERACEAE

E: purplestern aster

N: aster sp.

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van wortel om vermengd met tabak te roken in een pijp (DF:376).

Astragalus crassicaarpus FABACEAE

E: groundplum milkvetch

N: hokjespeul sp.

MEDICINAAL bij **stuipe**: een decoctie met wortel om te drinken (DF:336); voor **stelpen** van uitsluitende **bloedingen**: een concoctie met wortel om te spoelen (DF:336); als **stimuleringsmiddel**: een decoctie met wortel om als tonicum te drinken (DF:364).

Athyrium filix-femina, syn. *Athyrium felix-femina*

ATHYRIACEAE

E: common ladyfern

N: wijfjesvaren

MEDICINAAL als **diureticum**: een concoctie om te drinken (DF:348); op **zweren**: de geroogde geraspte wortel (SH:381); voor de **stimulerings** van **melkproductie** bij 'caked breasts': een infusie van de wortel [om te drinken] (SH:381).

Baptisia tinctoria FABACEAE

E: horseflyweed

N:

MEDICINAAL als **medicijn** (RAB:235). **OVERIG** als [blauwe] **kleurstof** (RAB:235).

Benzoin aestivale zie: *Lindera benzoin* var. *benzoin*

Betula alba zie: *B. pubescens* ssp. *pubescens*

Betula alba var. *papyrifera* zie: *B. papyrifera*

Betula alleghaniensis, syn. *B. excelsa* BETULACEAE

E: yellow birch

N: 'gele' berk

MEDICINAAL als **diureticum**: een concoctie met binnenbast om te drinken (HW:199).

*Berken waren, samen met esdoorns, de belangrijke leveranciers van sap. Ze werden echter bovenal gewaardeerd vanwege de bast die voor de vervaardiging van bastkano's, hutten en kookgerei onontbeerlijk is. De papierberk is door zijn sterke bast hiervoor verruit het meest geschikt. De berken werden gestript rond eind juni en in juli tijdens een soort van pelgrimage van de hele familie naar berkenbossen. Geen berk werd gerooid zonder een tabaksoffer aan Winebojo (de schenker van deze berk aan de mensheid) en Moeder Aarde. De papierberk heeft de dezelfde sacrale status als de ceder. "Zolang de wereld bestaat zal deze boom een bescherming en een weldaad voor mensen zijn", zei Winebojo die zich had verstopt in een berk verstopt om aan de Dondervogels te ontkomen. "Als ze iets willen bewaren moeten ze het in berkenschors wikkelen, dan bederft het niet". In verband met deze vertelling is het vermeldenswaardig dat de berk geldt als een veilige boom om bij onweer onder te schuilen (SH:414).

Betula alleghaniensis var. *alleghaniensis*, syn. *B.*

lutea BETULACEAE

E: yellow birch

N: 'gele' berk

SUBSISTENTIE als **drinken**: het voorjaarssap om te mengen met esdoornsap (SH:397). **ARTISANAAL** voor de huid van **bastkano's**, als **dakbedekking** en voor **manden, schalen** en **kookpotten**: de binnenste buiten gekeerde bast (RAB:241). **MEDICINAAL** bij **bloedaandoeningen**: een decoctie van bast om te drinken (RAB:231). **OVERIG** voor **sarcofagen**: de bast (RAB:241).

Betula excelsa zie: *B. alleghaniensis*

Betula lenta BETULACEAE

E: sweet birch

N: 'zoete' berk

ARTISANAAL voor de huid van **bastkano's**, als **dakbedekking** en voor **manden, schalen** en **kookpotten**: de binnenste buiten gekeerde bast (RAB:241); **MEDICINAAL** tegen **diarree, longontsteking** en **longklachten**: een decoctie van bast om te drinken (GM:128). **OVERIG** als **sacrofaag**: de bast (RAB:241).

Betula lutea zie: *B. alleghaniensis* var. *alleghaniensis*

Betula nigra BETULACEAE

E: river birch

N: 'zwarte' berk

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: een decoctie van bast om te drinken (DF:342).

Betula papyrifera, syn. *B. alba* var. *papyrifera*

BETULACEAE

E: papierberk

N: 'papier' berk

ARTISANAAL voor de huid van **kano's**, als **dakbedekking** en voor **manden, schalen** en **kookpotten**: de binnenste buiten gekeerde bast (DF:377; RAB:241-413-6); voor rode **kleurstof**: een decoctie van binnenbast (DF:370; SH:425). **MEDICINAAL** als **catharticum**: een infusie van bast voor een klysma (DF:364); tegen **maagpijn**: een concoctie van wortelbast en suiker om te drinken (SH:358); bij **bloedaandoeningen**: een decoctie van bast om te drinken (RAB:231); als **adjuvans** om medicijnen smakelijker te maken: de wortel (SH:358). **OVERIG** als **papier**: de binnenzijde van bast, vooral gebruikt voor mnemonische grafieken van mide-leiders (SH:413; LR:223-6); als **tonic**: de versnipperde bast (SH:416); als **fakkelt**: een opgerolde stam om te wikkelen in het uiteinde van een gespeld (SH:414).
*Voor de Cree lijkt de boom niet belangrijker te zijn geweest. Ze gebruikten de buitenste bast als kompres voor brandwonden, een decoctie van binnenbast tegen huiduitslag om mee te spoelen, rot hout voor het roken van vlees en vis op houten, een infusie van wortelbast als thee en de vers gestripte binnenbast als versnappering (MD:123-4).

Betula pubescens ssp. *pubescens*, syn. *B. alba*

BETULACEAE

E: downy birch

N: zachte berk

ARTISANAAL voor ongeslicte gebruik bij de vervaardiging van **basano's**: bast, stript in de frambozen-tijd, platgedrukt tot het volgende voorjaar en gebruikt met behulp van vuur om het weer buigzaam te maken (GM:12)

Betula pumila var. *glandulifera* BETULACEAE

E: glandulose birch

N: 'klier' berk

ARTISANAAL voor de ribben van **manden** (SH:417). *MEDICINAAL* tegen **slijmvliesontsteking**: de rook van vruchten om te inhaleren (SH:358); bij **menstruatie-** en **postpartemklachten**: een afkooksel van vruchten om te drinken (SH:358).

Botrychium virginianum OPHIOGLOSSACEAE

E: rattlesnake fern

N: maanvaren sp.

MEDICINAAL bij een **slangenbeet**: een kompres van verse, fijngestampte wortel om aan te brengen op de bijtwond (DF:352); op **snijwonden**: een kompres van gekneusde wortel (HW:201); tegen **tuberculose** en **longklachten** (SH:377). *OVERIG* als **slangenrepellent**: de wortel (DF:352).

Caltha palustris RANUNCULACEAE

E: yellow marshmarigold

N: dotterbloem

SUBSISTENTIE als **groente**: het gekookte blad (GM:130), het voorjaarsblad om te koken met varkensvlees (SH:408). *MEDICINAAL* bij **verkoudheid** en als **diaphoreticum**, **expectorans** en **emeticum**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:340); als **diureticum**: een concoctie met blad en stengel (DF:348); bij moeilijke **bevallingen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:360); tegen **zweren**: een kompres van gekookte en fijngestampte wortel (GM:130); tegen **tuberculose**: een kompres van fijngestampte of tot poeder vermalen wortel om aan te brengen op de scrofula-zweren (DF:354).

Campanula rotundifolia CAMPANULACEAE

E: bluebell bellflower

N: grasklokje

MEDICINAAL tegen **oorpijn**: een infusie van wortel om in het oor te druppelen (DF:362); bij **longklachten**: een mengsel met wortel (SH:360).

Capsella bursa-pastoris BRASSICACEAE

E: shepherds purse

N: gewoon herderstasje

MEDICINAAL tegen **dysenterie**, **maagkramp** en **diarree**: een decoctie van de hele plant om te drinken (DF:344).

*De Apache, Cherokee en andere groepen aten de vermalen zaden en het blad en de toppen als groente (MD:136).

Cardamine diphylla, syn. *Dentaria diphylla*

BRASSICACEAE

E: crinkle root

N: veldkers sp.

SUBSISTENTIE als **specerij** of **saus**: de vermalen wortel vermengd met zout, suiker of azijn (AHJ:2207).

Cardamine maxima, syn. *Dentaria maxima*

BRASSICACEAE

E: large toothwort

N: veldkers sp.

SUBSISTENTIE als gewaardeerde **groente**: de gekookte wortel om te serveren met hertenvlees en mais of bonen (SH:399). *MEDICINAAL* bij **maagklachten**: de wortel (SH:399).

Carpinus caroliniana BETULACEAE

E: american hornbeam

N: haagbeuk sp.

SUBSISTENTIE als dragende **paal** van wigwam of tent: een jonge stam (GM:127).

Carva ovata, syn. *Hicoria alba* JUGLANDACEAE

E: shag bark hickory

N: haagbeuk sp.

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de noten (SH:405); *ARTISANAAL* als **boog**: het hout (DF:377) of een sectie van het hout met bij voorkeur zowel kern- als spinthout waarbij het spinthout de schutter is toe[!]gekeerd (SH:419).

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: stoom van jonge vruchten om te inhaleren (DF:338).

*De noten werden in het hele verspreidingsgebied gewaardeerd als provisie. De Dakota gebruikten het sap als zoetstof (SH:411).

Castalia odorata zie: *Nymphaea odorata*

Castilleja coccinea SCROFULARIACEAE

E: scarlet fl. paintbrush

N:

MEDICINAAL tegen **verkoudheid**: een infusie van bloemen om te drinken (DF:362); tegen **verlamming**: een decoctie van of een concoctie met bloemen [om mee te spoelen] (DF:362).

Caulophyllum thalictroides BERBERIDACEAE

E: blue cohosh

N:

MEDICINAAL tegen **kramp**: een concoctie met wortel (DF:344); tegen **indigestie**: een infusie met andermeert wortel om te drinken (DF:344); als **emeticum**: een decoctie van wortel om te drinken (SH:358); als **emeticum** en bij **longbloedingen**: een infusie van geschrapte wortel om te drinken (DF:346); bij **longklachten**: een decoctie van wortel om te drinken

(DF:340); bij **menstruatiepijn**: [een decoctie van] de wortel [om te drinken] (SH:358)

Ceanothus americanus RHAMNACEAE

E: new jersey tea

N:

MEDICINAAL bij **longklachten** en bij een **veltopping** met een opgeblazen gevoel en kortademigheid: een infusie van wortel om te drinken (PL:136).

*Van het blad kan een zeer geëerde thee getrokken worden (PL:18).

*De wortels werden op de prairie gebruikt bij gebrek aan brandhout (MD:145).

Ceanothus herbaceus, syn. *C. ovatus* RHAMNACEAE

E: buck brush

N:

MEDICINAAL als **hoestmiddel**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:340).

Ceanothus ovatus zie: *C. herbaceus*

Celastrus scandens CELASTRACEAE

E: american bittersweet

N:

SUBSISTENTIE als **noodvoedsel** in de winter: de binnenbast, vooral als bindmiddel in soep (SH:398).

MEDICINAAL voor behandeling van **kanker**: een zalf van gekookte wortel om aan te brengen op het gezwell (GM:135); als **catharticum**, in het bijzonder voor babies: een decoctie van wortel [om te drinken] (DF:344); als **diureticum**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:348); op hardnekkige **zweren**: een zalf van gekookte wortel (GM:135); op **huiduitslag**: een decoctie van stengel (DF:350); tegen **maagklachten**:

de bessen (SH:362); als **medicijn** (RAB:233)

*De Ojibwe naam voor deze plant, *manitobima kwit*, betekent 'gedraaide manito' en refereert volgens Huron Smith aan de gekronkelde darmen van Winebojo (SH:398).

Chamaecyparis thyoides, syn. *Cupressus thyoides*

CUPRESSACEAE

E: atlantic white cedar

N: (schijn)cipres sp.

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn** en **rugpijn**: een stoombad van een decoctie van blad (HW:198); tegen **hoofdpijn**: een kompres van verkruimeld blad en bast om op het voorhoofd aan te brengen (HW:198).

Chamaedaphne calyculata ERICACEAE

E: leather leaf

N:

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van vers of gedroogd blad (SH:400).

Chamerion angustifolium zie: *Epilobium angustifolium*

Chenopodium album CHENOPODIACEAE

E: lamb's quarter

N: melganzenvoet

SUBSISTENTIE als **groente**: de gekookte jonge planten (AHJ:2209) of blad (RAB:240).

Chimaphila umbellata ERICACEAE

E: pipsissewa, dwarf elder

N: 'dwerg els'

MEDICINAAL tegen **oogpijn**: een decoctie van wortel om in het oog te druppelen (DF:360); tegen **gonorrhoe** (GM:138); tegen **maagklachten**: een infusie van plantendelen [om te drinken] (SH:368).

Cicuta maculata APIACEAE

E: spotted water hemlock

N: 'gevlekte' scheerling

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor hertenbokken**: de rook van wortel om de bok binnen schootsafstand van een boogschutter te lokken (SH:432). **OVERIG** als **rookwaar**: de zaden vermengd met tabak (DF:377).

Het is voor mensen de giftigste plant in het leefgebied (PL:42), zie ook: *Sium suave*.

Cirsium arvense ASTERACEAE

E: canadian thistle

N: velddistel

MEDICINAAL tegen **darmklachten**: een tonic van wortel (SH:364).

Jonge loten en geschilde stengels zijn rauw of gekookt eetbaar, de geschilde en vermalen wortels uit het eerste jaartal zijn gekookt eetbaar (PL:126).

Cirsium lanceolatum zie: *C. vulgare*

Cirsium vulgare, syn. *C. lanceolatum* ASTERACEAE

E: bull thistle

N: speerdistel

MEDICINAAL tegen **maagkramp**: de wortel (SH:364).

*Jonge loten en geschilde stengels zijn rauw of gekookt eetbaar, de geschilde en vermalen wortels uit het eerste jaartal zijn gekookt eetbaar (PL:126).

Chiogenes hispida zie: *Gaultheria hispida*

Clintonia borealis LILIACEAE

E: yellow bluebell lily

N:

SUBSISTENTIE als **gif** voor jachthonden op te laten eten zodat ze het gebeten wild vergiftigen (SH:400).

MEDICINAAL op **brandwonden**: een kompres van blad (PL:354); tegen **tuberculose**: een decoctie van blad om aan te brengen op scrofula-zweren (DF:350); op een **wondebeet**: een kompres van fijngestampte wortel om het gif uit de wond te trekken dat de hond heeft ingebracht door van dezelfde plant te eten (SH:373); voor het bespoedigen van een **bevalling**: een infusie van wortel (SH:373).

Coeloglossum viride var. *virescens*, syn. *Habernaria*

bracteata ORCHIDACEAE

E: longbract frog orchid

N: groene nachtorchid

OVERIG als **afrodisiact**: de v. nalen wortel om in het eten mengen van de geerd (SH:37) als

liefdesmedicijn: de plant of plant delen om liefde te winnen of te misbruiken (DF:431)

Comarum palustre, syn. *Potentilla palustre* ROSACEAE

E: purple marshlocks

N: wateraardbei

MEDICINAAL tegen **dysenterie**: een infusie van wortel om te drinken (DF:344); tegen **maagkrampen** (DF:345).

Comptonia peregrina, syn. *Myrica asplenifolia*

MYRICACEAE

E: sweet fern

N:

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van blad (GM:127); voor het **verzamen** van blueberries: het blad om de binnenzijde van de emmers waarmee ze verzameld worden te bekleden en af te dekken (SH:420).

MEDICINAAL tegen **koorts**, **maagkrampen** en **diarree**: een infusie van blad om te drinken (GM:127; SH:375).

OVERIG als **wierrook** bij ceremonieën: het gedroogde blad om te laten smeulen (GM:127); bij **zweetbaden**: een bosje twijgen om water te sprenkelen op de hete stenen (GM:127).

Conyza canadensis var. *canadensis*, syn. *Erigeron*

canadensis ASTERACEAE

E: canadian horseweed

N: canadese fijnstraal

SUBSISTENTIE als **jachtmiddel** om wild te betoveren: de rook van bloemhoofdjes (SH:429).

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: een decoctie van wortel en blad om te drinken (DF:342); tegen **vrouwenkwalen**: een infusie van de hele plant om te drinken (DF:356).

Coptis trifolia RANUNCULACEAE

E: threeleaf goldthread

N:

MEDICINAAL tegen een mond- en **kiespijn**, ook bij doorkomende melktanden: een decoctie van wortel om te spoelen (SH:383). *OVERIG* voor **gele kleurstof**: de wortel (DF:374; GM:130; JD:114; SH:426).

Cornus alternifolia CORNACEAE

E: alternaleaf dogwood

N: kornoelje 'met het verspreide blad'

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor muskusratten**: een decoctie van wortel om vallen mee te spoelen die daardoor muskusratten aantrekken (SH:429). *ARTISANAAL* voor het bevestigen van **dakbedekking**: de twijgen (SH:417); als **steel** van strijdbijlen: het hout omdat het

niet snel splijt of breekt (GM:138). *MEDICINAAL* als **emeticum**: [een decoctie van] de binnenbast [om te drinken] (SH:366); tegen **hoest**: [een decoctie van] de binnenbast [om te drinken] (GM:138); tegen **oogpijn**: een concoctie met wortel of een infusie van geraspte wortel om mee te spoelen of een kompres met geraspte wortel om aan te brengen (DF:360). *OVERIG* als bestanddeel van **kinnikinnick**: de [geschilde, geroosterde en geraspte] bast [van twijgen] (SH:417).

Cornus canadensis CORNACEAE

E: bunchberry dogwood

N: kornoelje sp.

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vrucht (DF:321). *MEDICINAAL* tegen **kolieken** bij kinderen: een infusie van wortel [om te drinken] (SH:366-7).

*De soort aanduiding 'canadese kornoelje' wordt in Nederland gebruikt voor de *C. sericea*.

Cornus paniculata zie: *C. racemosa*

Cornus racemosa, syn. *C. paniculata* CORNACEAE

E: gray dogwood

N: kornoelje 'met de bloemtrossen'

MEDICINAAL tegen **diarree**: een infusie van bast [om te drinken] (SH:367); op **aambeien**: een infusie van bast

OVERIG als bestanddeel van **kinnikinnick**: de [geschilde, geroosterde en geraspte] bast van twijgen

Cornus rugosa CORNACEAE

E: roundleaf dogwood

N: 'rijp' kornoelje

als **rookwaar** (DF:377).

Cornus sericea ssp. *sericea*, syn. *C. stolonifera*

CORNACEAE

E: red osier dogwood; red willow

N: canadese kornoelje

ARTISANAAL als **rode kleurstof** de gekookte binnen- of buitenbast vermenigvuldigt met cederhout (DF:370); als **gele kleurstof** [de bast] vermenigvuldigt met *Sanguinaria canadensis*

of *Rhus spp.* (DF:374); als **zwarte**

kleurstof [de bast] vermenigvuldigt met aarde en slijpsteengruis (DF:372). *MEDICINAAL* tegen **diarree** en

dermatitis veroorzaakt door poison ivy (*Toxicodendron radicans*, syn. *Rhus radicans*): een infusie van bast om te drinken (GM:138); tegen

oogpijn een concoctie met wortel om te spoelen of in een kompres aan te brengen (DF:360). *OVERIG* als

rookwaar voor ceremonieel gebruik (SH:122,145), zie ook *Salix lucida*.

*Elders werd de binnenbast veel gebruikt als bestanddeel van kinnikinnick. De (gedroogde) vruchten van deze soort vormde een belangrijk voedselbron voor groepen ten westen van de Ojibwe (MD:178-80).

Cornus stolonifera zie: *C. sericea* ssp. *sericea*

Corydalis aurea PAPAVERACEAE (FUMARIACEAE)

E: scrambled eggs

N: helmblom sp.

MEDICINAAL als **stimulans** **del:** de rook van wortel om te inhaleren (SH:370)

Corylus americana BETULACEAE

E: american hazelnut

N: 'amerikaanse' hazelaar

SUBSISTENTIE als **provisie** voor de winter, voor **soep** en als **snack**: de noten (GM:127), bij voorkeur voordat de kern hard wordt (SH:397). **ARTISANAAL** als de rib van **manden**: de dünnere takken (SH:417); als **zilverkleurstof**: een concoctie met de katjes en binnenb van bur oak (*Quercus macrocarpa*) om te koken met aarde en [de bast van] butternut (*Juglans cinerea*) (DF:372); als **fixeermiddel** bij de bereiding van de kleurstof van butternut (*Juglans cinerea*): de meegekookte hulzen van hazelnoten (SH:417). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn**: een mengsel met houtskool om met een naald in de slapen te prikken (DF:338); op **open wonden**: een kompres van gekookte bast (SH:359). **OVERIG** als **drumstok**: de takken (DF:377), de takken met een gekromd uiteinde en een verdikte basis (SH:417).

Corylus cornuta var. *cornuta*, syn. *C. rostrata*

BETULACEAE

E: beaked hazelnut

N: 'snavelige' hazelaar

MEDICINAAL als **anthelminticum** om wormen mee weg te schrapen: de harige schil van de noten (SH:359); op **open wonden** een kompres van gekookte bast (SH:359).

*Veel groepen gebruikten de noten van deze soort voor **SUBSISTENTIE** (MD:182).

Corylus rostrata zie: *C. cornuta* var. *cornuta*

Corylus sp. BETULACEAE

E: hazelnut sp.

N: hazeleraar sp.

MEDICINAAL tegen **longbloedingen**: een infusie met o.a. wortel om te drinken (DF:340).

Crataegus chrysoarpa, syn. *C. coccinea* ROSACEAE

E: fireberry hawthorn

N: meidoorn sp.

SUBSISTENTIE als **fruit** [bij voedselgebrek]: de bessen (RAB:236). **MEDICINAAL** tegen **diarree**: een concoctie met wortel om te drinken (HW:200).

Crataegus coccinea zie: *C. chrysoarpa*

Crataegus sp. ROSACEAE

E: thorn apple

N: meidoorn sp.

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (SH:409); als **provisie** voor de winter: de bessen om tot koeken te kneden en te laten drogen (DF:321); als **lokmiddel** voor herten: de rook van bast (SH:431). **ARTISANAAL** als **priem**: de doorns, vooral voor het naaien van hertenleer met draad van pezen (DF:377). **MEDICINAAL** tegen **rugpijn** en **vrouwenkwalen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356); tegen **vrouwenkwalen**: een medicijn van de bast of bessen (SH:384); tegen **longtuberculose**: de wortel (GM:132).

Cucumis sativus CUCURBITACEAE

E: garden cucumber

N: komkommer; augurk

SUBSISTENTIE als **groente**: de rauwe vrucht, eventueel op smaak gebracht met esdoornazijn of -suiker (SH:399).

Cucurbita maxima CUCURBITACEAE

E: winter squash

N: pittenkruid sp.

SUBSISTENTIE als **provisie**: gedroogde ringen van de vrucht (SH:399). **MEDICINAAL** als **diureticum**: een infusie van zaden om te drinken (SH:367).

Cucurbita pepo CUCURBITACEAE

E: pumpkin

N: siepumpoen

SUBSISTENTIE als **provisie** voor de winter: de gedroogde ringen van de vrucht (SH:400).

*Pompoen vormde samen met mais en bonen de 'drie zusters', de gewassen van de multicrop-horticultuur van de

Cynoglossum thyoides zie: *Chamaecyparis thyoides*

Cynoglossum boreale zie: *C. virginianum* var. *boreale*

Cynoglossum boreale, syn. *C.*

boreale BORAGINACEAE

E: wild comfrey

N: 'virginia' hond

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: de rook van de smeulende wortel om te inhaleren (SH:359-60).

Cypripedium pubescens zie: *C. pubescens*

Cypripedium parviflorum var. *pubescens* zie: *C. pubescens*

Cypripedium pubescens zie: *C. pubescens*, *C.*

parviflorum var. *pubescens* ORCHIDACEAE

E: greater yellow lady slipper

N:

MEDICINAAL tegen **ontstekingen**: een kompres van gesneden en bevochtigde wortel om aan te brengen (DF:348); voor verbetering van de **spijsvertering**: een infusie van wortel om met melk te drinken (DF:342); tegen **kiespijn**: de gedroogde, verpoederde en weer bevochtigde wortel om aan te brengen op aangetaste

plaatsen (DF:342); voor allerlei **vrouwenkwalen**:

medicijnen van wortel (SH:377)

*Deze orchidee vormt een belangrijk component van de visioenopwekkende medicinale bundel van de Menominee (MD:191).

Dalea purpurea var. *purpurea*, ssp. *Petalostemon purpureus* FABACEAE

E: violet prairieclover

N:

MEDICINAAL bij **hartklachten**: een decoctie van blad om te drinken (DF:338).

Dentaria diphylla zie: *Cardamine diphylla*

Dentaria maxima zie: *Cardamine maxima*

Dicranum bonjeanii DICRANACEAE

E: woodmoss

N:

ARTISANAAL als **absorptiemateriaal**: de plant (DF:377).

Diervilla lonicera CAPRIFOLIACEAE

E: northern bush honeysuckle

N:

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: een concoctie met blad om te drinken (DF:342); voor het **spoelen van ogen**: een infusie van bast (GM:141); als **laxatief**: een infusie van blad om te drinken (GM:141); bij **blaas- of prostaatklachten**: een concoctie met wortel [om te drinken] (SH:360).

Dirca palustris THYMELAEACEAE

E: eastern leatherwood

N:

ARTISANAAL als **riem** en sjarband: stroken van bast (GM:137; RAB:240). **MEDICINAAL** als **catharticum**: een infusie van stengel om te drinken of een groene stengel om op te kauwen (DF:346); als **haargroeimiddel** en -versteviger: een concoctie met wortel om mee te spoelen (DF:350); bij **longklachten**: een infusie van wortel om te drinken (GM:137); als **diureticum**: een infusie van bast om te drinken (SH:390); tegen **ontstekingen aan de urineweg**: een infusie van twijgen om te drinken (AHJ:2306).

Drymocallis arguta zie: *Potentilla arguta* ssp. *arguta*

Dryopteris cristata, syn. *Aspidium cristatum*

DRYOPTERIDACEAE

E: crested woodfern

N: kamvaren

MEDICINAAL bij **maagklachten**: een infusie van wortel om te drinken (SH:381).

Echinocystis lobata CURCUBITACEAE

E: wild cucumber, balsam-apple

N:

MEDICINAAL bij **maagklachten** en als **tonicum**: een infusie van wortel om te drinken (SH:367-8).

*Niet verwarren met de giftige *Momordica balsamina*, een lid van dezelfde familie dat ook balsam-apple wordt genoemd.

Empetrum nigrum ERICACEAE

E: black crowberry

N: kraaihei

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de bessen (RAB:243).

*Kraaihei groeit op droge plaatsen en de bessen kunnen daar een belangrijke bron van vocht betekenen. Ze zijn het smakelijkst als ze geoogst zijn na het invallen van de vorst (PL:102).

Epilobium angustifolium, syn. *Chamerion*

angustifolium ONAGRACEAE

E: fireweed

N: wilgenroosje

MEDICINAAL op **bloeduitstortingen** of voor het verwijderen van **splinters**: een kompres van droog of bevochtigd vers blad (DF:352).

*Jonge scheuten en jong blad zijn in de poolregio een belangrijke bron van gekookte of in olie geconserveerde groente (MD:212).

Equisetum arvense EUISETACEAE

E: field horsetail

N: veldruis

MEDICINAAL tegen **dysurie**: een decoctie van stengel (GM:122); tegen **waterzucht**: een infusie van de hele plant om te drinken (SH:368). **OVERIG** als **diervoer** voor eende en paard: vlezende vacht van paarden: het blad

als **ontspanningsmiddel** dat rivalen ongelukkig zorgde een blaas om op zak te hebben (GM:122).

*Paardesparten zijn giftig voor vee (FD:342).

Equisetum hyemale EUISETACEAE

E: scouringrush horsetail

N: schaafstro

MEDICINAAL als **desinficant**: de rook van blad (DF:366); als **schuurmiddel** (SH:418). **OVERIG** als

schuurmiddel voor hout en bij afwas: een handvol stengels (DF:367; SH:418).

Equisetum palustre EUISETACEAE

E: marsh horsetail

N: lidrus

MEDICINAAL tegen **maagklachten** en als **laxatief**: een infusie van wortel van planten (RAB:231).

Equisetum sylvaticum EUISETACEAE

E: woodland horsetail

N: bospaardenstaart

MEDICINAAL tegen **nierklachten** en **waterzucht**: een infusie van planten (SH:368).

Erigeron canadensis zie: *Conyza canadensis* var. *canadensis*

Erigeron philadelphicus ASTERACEAE
E: philadelphia fleabane
N: 'philadelphia' fijnsteel
SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van bloemen, zowel hertenblijken als hinders eten de bloemhoofden (SH:364). **MEDICINAAL** als **febrifuge**: een infusie van bloemen [om te drinken] (SH:364); bij **verkoudheid**: de rook van bloemen om te inhaleren (SH:364); als **niespoeder**: poeder van bloemen om op te snuiven (SH:364).
component van **kinninick**: [de bloemen] (SH:39) als **diervoer** voor hert en rund: de bloemen (SH:39)
*Prairie fleabane (*Erigeron strigosus* var. *strigosus* syn. *E. ramosus*) werd gebruikt tegen hoofdpijn (SH:364).

Erigeron ramosus zie: *E. philadelphicus*
Erigeron strigosus var. *strigosus* zie: *E. philadelphicus*

Eriophorum callitrix CYPERACEAE
E: arctic cottongrass
N: wollegras sp.
MEDICINAAL voor **bloedstelping**: het pluus (SH:368).

Erysimum cheiranthoides BRASSICACEAE
E: wormseed wallflower
N: gewone steenraket
MEDICINAAL op **huiduitslag**: een decoctie van wortel (SH:350).

Eupatorium maculatum ASTERACEAE
E: spotted joe-pye-weed
N: koninginnenkruid sp.
MEDICINAAL bij **reuma**: een decoctie van wortel om pijnlijke gewrichten mee te spoelen (DF:348); als **sedatief** voor onrustige kinderen: een decoctie van wortel om het kind in te baden (DF:364).

Eupatorium perfoliatum ASTERACEAE
E: common boneset
N: koninginnenkruid sp.
SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: vezels van wortel om aan een lokfluit te bevestigen (DF:376).
MEDICINAAL tegen een **slangenbeet** van een ratelslang: de murw gekauwde plantendelen om op de beetwond aan te brengen (GM:142); op pijnlijke gewrichten bij **reuma**: een kompres met een decoctie van wortel (GM:142); tegen onregelmatige **menstruatie**: de wortel (GM:142).

Eupatorium purpureum ASTERACEAE
E: sweetscented joe-pye-weed
N: koninginnenkruid sp.

MEDICINAAL bij **verkoudheid**: de damp van een infusie van plantentoppen om te inhaleren (GM:142); tegen de effecten van een **miskraam**: plantendelen (GM:142); voor het **aansterken van kinderen**: een krachtige oplossing van wortel [en water] om het kind in te baden (SH:364).

*De Cherokee gebruikten het as van de wortel als zout (MD:230).

Euphorbia corollata EUPHORBIACEAE
E: flowering spurge
N: wolfsmelk sp.
MEDICINAAL als **catharticum**: een infusie van gestampte wortel om voor het eten te drinken (SH:369).

Euthamia graminifolia, syn. *Solidago graminifolia*
ASTERACEAE
E: flattop goldentop
N:

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor herten**: de rook van bloemen om de geur van een hertenspoot te simuleren (SH:366,429). **MEDICINAAL** tegen **borstpijn**: een infusie van bloemen om te drinken (SH:366).

Fagus grandifolia FAGACEAE
E: american beach
N: 'met de grote bloemen'
SUBSISTENTIE als **snack** en **provisie** voor de winter: de vruchten verzamelen beperkte zich tot het eten van voorraden van chipmunks (*Tamias striatus*) die zeer kundig zijn in het op eetbaarheid selecteren van noten (GM:128). **MEDICINAAL** bij **longklachten**: de bast (GM:128).

Fragaria vesca var. *americana*, syn. *Amphicarpaea bracteata*
Fragaria americana zie: *F. vesca* ssp. *americana*

Fragaria virginiana, syn. *F. americana*
ROSACEAE
E: woodland strawberry
N: bosaardbei
SUBSISTENTIE als **vrucht** (GM:132).

Fragaria virginiana ROSACEAE
E: virginia strawberry
N: aardbei sp.
SUBSISTENTIE als **vrucht** en **provisie** voor de winter: de vrucht vers (AHJ:190; DF:321; GM:132) of om in te maken (AHJ:2220; SH:409). **MEDICINAAL** bij **buikklasten** van baby's: eren een infusie van wortel om te drinken (SH:364); bij **cholera** bij kinderen of cholera-achtige klachten ('cholera infantum'): een infusie van wortel om te drinken (SH:364).

Fraxinus americana OLEACEAE
E: white ash
N: 'amerikaanse' es
SUBSISTENTIE voor de schacht van **vissperen**: het hout (GM:139). **ARTISANAAL** voor [frames van] **kano's** en

sneeuwschoenen: het hout (RAB:245). **MEDICINAAL** als **medicijn:** de wortelbast (RAB:245).

Fraxinus nigra, syn. *sambucifolia* OLEACEAE

E: black ash

N: 'zwarte' es

SUBSISTENTIE als **brandstof** voor hout dat vast en zonder vonken moet branden: het hout (GM:139).

ARTISANAAL als **dakbedekking** de houtschors (DF:377); voor ribben van **manden:** strips van hout dat door knuppelen langs jaarringen uiteen valt (GM:139); voor **blauwe kleurstof:** de bast (GM:139). **MEDICINAAL** tegen **oogpijn:** een infusie van binnenbast (HW:200).

Fraxinus pennsylvanica OLEACEAE

E: green ash

N: 'groene' es

SUBSISTENTIE als **groente:** voor binnenbast om te koken, het smaakt naar ei (SH:407). **ARTISANAAL** voor ribben van **manden, pijl- en boog, sneeuwschoenen** en **meubels:** het hout (SH:420). **MEDICINAAL** als **tonicum:** een concoctie met binnenbast (SH:377).

Fraxinus sambucifolia zie: *F. nigra*

Fraxinus sp. OLEACEAE

E: ash sp.

N: es sp.

ARTISANAAL voor **sneeuwschoenen:** het hout.

MEDICINAAL als **catharticum:** een decoctie van wortel om als klysma in te brengen (DF:364); als **stimuleringsmiddel** en **tonicum:** een decoctie van binnenbast (DF:364).

Galium aparine RUBIACEAE

E: sticky willy, cleavers

N: kleefkruid

MEDICINAAL tegen **huidklachten:** een koude infusie van stengel om de huid mee in te wrijven (GM:141); als **diureticum**, bij **nierproblemen** en **-stenen:** een infusie van de hele plant [om te drinken] (SH:386).

*Galium-soorten lijken niet op het menu van Noord-Amerikaanse indianen te hebben gestaan (MD:241-2). De jonge voorjaarsloten vormen evenwel een zeer smakelijke groente en de rijpe vruchten kunnen na roosteren en malen als substituuut voor koffie dienen (PL:50).

Galium tinctorium RUBIACEAE

E: stiff marsh bedstraw

N: walstro sp.

MEDICINAAL ter bevordering van het

ademhalingsstelsel: een infusie van de hele plant [om te drinken] (SH:386-7).

Galium trifidum RUBIACEAE

E: threepetal bedstraw

N: walstro sp.

MEDICINAAL tegen **huidklachten** als exceem en ringworm en tegen scrofula-zweren bij **tuberculose:** een infusie van de plant [om mee te spoelen] (SH:387).

Gaultheria hispidula, syn. *Chiogenes hispidula*

ERICACEAE

E: creeping snowberry

N:

SUBSISTENTIE als **thee:** een infusie van blad (DF:317).

*De Algonkin in Quebec aten in de rijpe vruchten als fruit (MD:243).

Gaultheria procumbens ERICACEAE

E: wintergreen, teaberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit:** de vrucht (RAB:239; SH:400); als **thee:** een infusie van blad (DF:317; JD:17; SH:400); als **specerij:** blad om mee te koken (GM:138). **MEDICINAAL** als **bloedzuiverend tonicum** voor lente en herfst: een decoctie van blad om te drinken (GM:138); bij **reuma:** een infusie van blad om te drinken (GM:138; SH:369); tegen **verkoudheid** (GM:138).

*Het blad bevat het geurige methyl salicylate ('wintergreen') en werd gebruikt voor vervaardiging van aroma-producten. Methyl salicylate is een van de

stoffen waarmee planten met elkaar kunnen

communiceren. Bij mensen werkt het

ontspannend en pijnstillend en verhelpt

de pijn. Essentiele olie van wintergreen kan,

opgenomen via de huid, lever en nieren beschadigen (FD:30-1).

*De vrucht (herfst en winter) en jong blad (voorjaar)

zijn vaak gegeten worden (PL:224), de Cherokee

gebruiken gedroogd blad als pruimtabak en de

Irokezen maakten van de vruchten koeken die na

drogen lang houdbaar zijn (MD:243).

Gaylussacia baccata ERICACEAE

E: black huckleberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit:** (RAB:238).

*Afgaand op het gebruik bij naburige groepen bestond dit waarschijnlijk uit de vruchten die vers gegeten werden en bevroren, ingemaakt of gedroogd als provisie diende (MD:245).

Geranium maculatum GERANIACEAE

E: spotted geranium

N: 'gevlekte' ooievaar

MEDICINAAL tegen **diarree:** een infusie van wortel om te drinken (GM:134); op **hondzwermen:** gepoederde wortel, ook bij kinderen (DF:342).

*De wortel heeft een tannine-gehalte van naar liefst 10-20% en is daarom toegevoegd aan het samentrekken van bloedvaten. Heelzaam is, zoals bij bloedingen, dyenterie en aambeien (FD:166).

Geum aleppicum, syn. *G. strictum* ROSACEAE

E: yellow avens

N: nagelkruid sp.

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn** en **zwakke** decoctie van wortel om te drinken (HW:190).

Geum canadense ROSACEAE

E: white avens

N: 'canadees' nagelkruid

MEDICINAAL bij **vrouwenkwalen** (SH:356).

Geum macrophyllum ROSACEAE

E: largeleaf avens

N: 'grotbladig' nagelkruid

MEDICINAAL bij **vrouwenkwalen** (SH:384).

Geum strictum zie: *G. aleppicum*

Geum triflorum var. *ciliatum*, syn. *Sieversia ciliatum*

ROSACEAE

E: old man's whiskers, prairie smoke

N: 'driëbloemig' nagelkruid

MEDICINAAL als **stimuleringsmiddel** bij uithoudingsproeven: de gedroogde wortel om te kauwen of, voor paarden, vermalen door het voer (DF:364-6); voor de **spijsvertering**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:342).

Glyceria canadensis POACEAE

E: rattlesnake mannagrass

N: 'canadees' vlotgras

MEDICINAAL bij **vrouwenkwalen**: de wortel (SH:371).

Habernaria bracteata zie: *Coeloglossum viride* var. *virescens*

Hamamelis virginiana HAMMAELIDACEAE

E: witch hazel

N:

MEDICINAAL tegen **huidklachten** en **pijnlijke ogen**: een infusie van binnenbast om mee te spoelen (GM:131); als **emeticum**, vooral voor gebruik bij vergiftigingen: [een infusie] van binnenbast [om te drinken] (GM:131). *De Irokezen gebruikten blad en twijgen voor een infusie of decoctie tegen o.a. dysenterie, cholera, astma, nierproblemen, geslachtziekten en verkoudheid (MD:255). Vanwege de tannines wordt blad en bast commercieel ingezet tegen aambeien, zware menstruele bloedingen, oogklachten, jeuk, irritaties en lichte pijn (FD:288).

Hedeoma pulegioides LAMIACEAE

E: american (false)pennyroyal

N:

MEDICINAAL als **febrifuge** en **maagklachten**: en infusie van de plant om te drinken (AHJ:2274).

*Elders gebruikten indianen *Hedeoma* soorten vanwege de mintsmaak door soepen en voor thee (MD:256).

* *H. pulegioides* wordt nu vooral gebruikt als leverancier van pulegone, een insectwerende stof die verwerkt wordt als een component in essentiële olie. Pulegone is giftig en kan worden opgenomen door de huid.

Helianthus occidentalis ASTERACEAE

E: fewleaf sunflower

N: 'westerse' zonnebloem

MEDICINAAL op **kneuzingen** en **blauwe plekken**: een kompres met gekneusde wortel (HW:199).

Helianthus annuus zie: *H. tuberosum*

Helianthus tuberosum ASTERACEAE

E: jerusalem artichoke

N: aardpeer

SUBSISTENTIE als **groente**: de wortel om rauw te eten (DF:319).

* "One of the best wild food plants." De wortels, die ook als aardappels bereid kunnen worden, zijn eetbaar vanaf de herfst en gedurende de winter door en moeten gelocaliseerd worden tijdens de bloei in de De verwante zonnebloem (*H. annuus*) levert zaden voor olie en meel van gemaakt kan worden, maar alleen verder naar het zuiden voor (PL:88).

Heliopsis helianthoides var. *scabra*, syn. *H. scabra*

ASTERACEAE

E: smooth leafed heliopsis

N: heliopsis

MEDICINAAL op leverschotten als **stimuleringsmiddel**: een decoctie van gedroogde wortel of verse, gekauwde wortel (DF:364).

Heliopsis scabra zie: *H. helianthoides* var. *scabra*

Hepatica nobilis var. *triloba*, syn. *H. triloba*

RANUNCULACEAE

E: round-lobed hepatica, sharp-lobed hepatica

N:

SUBSISTENTIE als **lokmiddel** of betoveringsmiddel bij vallen voor peulieren: de wortel (DF:376). **MEDICINAAL** tegen **amenorrhoea**: een decoctie van wortel (GM:129); tegen **sluipen**, vooral voor kinderen: een decoctie van wortel (DF:336). **MEDICINAAL** tegen **ontstekingen**: een kompres van plant adelen (GM:129).

*De plant is tegen het eind van de negentiende eeuw op grote schaal gebruikt tegen leverklachten in Europa en in Amerika (FD:198), ook door Cobweb (GM:129).

Hepatica triloba zie: *H. nobilis* var. *obtusata*

Heracleum lanatum zie: *H. maximum*

Heracleum maximum, syn. *H. lanatum* APIACEAE

E: common cow parsnip

N: 'grote' berenklauw

SUBSISTENTIE als **groente**: het (SH:237); als **lokmiddel voor vis**: in decoctie van wortel om op netten te spreken (SH:432). *MEDICINAAL* op **zweren**: een kompres van verpulverde wortel (SH:390) of van gedroogde of gekookte wortel en bloemen (DF:350); tegen **keelontsteking**: een decoctie van wortel om mee te gorgelen of gedroogde wortel om op te kauwen (DF:342). *OVERIG* als **afwijding van manito's** die ongeluk brengen bij het jagen: de rook van in het kampvuur gelegde wortel en zaden waardoor de jager ongemerkt het wild kan ongemoeid te kunnen jagen (SH:432).

Heuchera americana var. *hispida*, syn. *H. hispidula*
SAXIFRAGACEAE

E: hairy alumroot

N:

MEDICINAAL tegen **maagpijn**: gedroogde wortel om op te kauwen en het sap door te slikken (DF:344); tegen **oogpijn**: een decoctie van wortel om mee te spoelen (DF:360).

*Ojibwe gebruikten nog een (niet nader geïdentificeerde) *Heuchera*-soort voor een concoctie die diende tegen dysenterie en als mondwater voor kinderen met doorkomende tanden (DF:342,344).

Heuchera hispida zie: *H. americana* var. *hispida*

Hicoria alba zie: *Carya ovata*

Hieracium canadense ASTERACEAE

E: canadian hawkweed

N: 'canadees' havikskruid

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor hundes**: de wortel om tijdens de jacht op te kauwen (SH:429); als **lokmiddel voor jachtwild**: de bloem om te vermengen met andere lokmiddelen (SH:429).

Hordeum jubatum POACEAE

E: foxtail barley

N: kwispelgerst

MEDICINAAL tegen **oogontsteking** aan een ooglid en strontjes: een kompres van de droge, met een vochtige doek omwikkelde wortel om op het oog aan te brengen (DF:360).

Humulus lupulus CANNABACEAE

E: common hop

N: hop

SUBSISTENTIE als vervanging voor **bakpoeder**: de vruchten (hopbellen of 'strobiles') (SH:411).

MEDICINAAL als **diureticum** en om de zuurtegraad van de urine te verlagen: een infusie van plantendelen om te drinken (SH:391).

*Hop werd vanwege haar pijnstillende en sedatieve componenten in het hele verspreidingsgebied

gebruikt, vaak als bloesem-thee (MD:269). Aanraken veroorzaakt vaak dermatitis (FD:232).

Hydrophyllum virginianum

E: virginia waterleaf, shawnee salad

N:

SUBSISTENTIE als **veevoer** voor paarden, vooral voor snelle gewichtstoename en een glanzende vacht: gesneden wortel om te vermengen met ander voer (SH:405,419). *MEDICINAAL* tegen **diarree**: wortel 'to keep flux in check' (SH:371).

*De naam 'shawnee salad' is misleidend: het (jonge) blad werd tijdens de bereiding als groente gekookt (MD:271).

Ilex verticillata AQUIFOLIACEAE

E: common winterberry

N: hulst sp.

MEDICINAAL tegen **diarree**: [een decoctie van] de bast [om te drinken] (SH:355).

Impatiens biflora zie: *I. capensis*

Impatiens capensis, syn. *I. biflora* BALSAMINACEAE

E: jewelweed, spotted touch-me-not

N: springzaad (balsemien) sp.

MEDICINAAL op **huiduitslag** en andere

huidaandoeningen: een kompres van gekneusde bladen (SH:136); tegen **hoofdpijn**: sap van verse bladen om op de hoofdhuid te wrijven (SH:357); als **medicijn**: een infusie van blad (SH:358).

*Het sap of een kompres van groene delen werden o.a. door de Cherokee en Meskwaki gebruikt tegen **verdoorningsvergiftiging** veroorzaakt door poison ivy (*Toxicodendron radicans*) en brandnetel (*Urtica dioica*) (MD:274). Het wordt daartoe ook wel prevetief gedronken. De wortel van een thee van het blad (FD:154). De *Impatiens* kan opdezelfde manier gebruikt worden (PL:78).

*Voorjaars scheuten van beide soorten zijn na een kwartier koken als groenten te eten mits het kookwater twee keer wordt veranderd (PL:92).

Impatiens pallida BALSAMINACEAE

E: pale touch-me-not

N: springzaad (balsemien) sp.

MEDICINAAL op **zweren**: het sap (AHJ:2311).

*Zie ook *I. capensis*.

Iris versicolor IRIDACEAE

E: harlequin blueflag, tiger blueflag

N: iris sp.

MEDICINAAL op **zwelling**: een druwend kompres van wortel (DF:366); op scrofuleuze **zweren** bij **tuberculose**: een kompres van wortel (GM:126); als **catharticum** en **emeticum**: een decoctie van wortel om te drinken (SH:371). *OVERIG* als **afweermiddel** tegen slangen, vooral tijdens het plukken van blueberries:

plantendelen om in de kleding te steken en af en toe te beroeren zodat de afschrikkende reuk vrijkomt (SH:430).

Juglans cinerea JUGLACEAE

E: butternut

N: walnoot sp.

SUBSISTENTIE voor diverse **medicinale producten**: [o.a. het meel van gemalen] noten (SH:405). **ARTISANAAL** als **zwarte kleurstof**: een concoctie van de bast [met hazelnoten of zwarte aarde of met hazelaar-katjes (*Corylus americana*) en binnenbast van bur oak (*Quercus macrocarpa*) om vervoeren met aarde (DF:372); als **bruine kleurstof** met sap wortelbast (GM:172) of notendoppen (SH:405).

MEDICINAAL als **catharticum**: een decoctie van het sap om te drinken (GM:127).

*De Irokezen maakten een muggenreppelen van de notenolie vermengt met berenvet (MD:280).

*Het sap kan als dat van esdoorns in het veldjaar getapt en gebruikt worden (PL:188).

Juncus dudleyi zie: *J. effusus*

Juncus effusus JUNACEAE

E: common rush

N: rus sp.

ARTISANAAL voor het vlechten of weven van **matten, tassen en manden**: de halmen (GM:125).

*De *J. dudleyi* (SH:419) en *J. stygius* (RAB:245) werden voor dezelfde doelen gebruikt.

Juncus stygius zie: *J. effusus*

Juniperus communis CUPRESSACEAE

E: common juniper

N: jeneverbes

ARTISANAAL voor **matten** en de **bedekking** van wigwams, wickiups en huizen: de bast; voor **kinderdragers**: het hout en, voor de binnenbekleding, de binnenbast. **MEDICINAAL** tegen **astma**: een decoctie van twijgen en naalden om te drinken (GM:124).

Juniperus communis var. *montana* CUPRESSACEAE

E: common juniper

N: jeneverbes

ARTISANAAL voor **matten** en de **bedekking** van wigwams, wickiups en huizen: de bast (RAB:245); voor **kinderdragers**: het hout en, voor de binnenbekleding, de binnenbast (RAB:245).

Juniperus horizontalis, syn. *J. prostrata*, *J. sabina*

var. *procumbens* CUPRESSACEAE

E: creeping juniper

N: 'kruipende' jeneverbes

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van naalden (JD:17).

ARTISANAAL voor **matten** en de **bedekking** van wigwams, wickiups en huizen: de bast (RAB:245); voor

kinderdragers: het hout en, voor de binnenbekleding, de binnenbast (RAB:245).

Juniperus prostrata zie: *J. horizontalis*

Juniperus sabina var. *procumbens* zie: *J. horizontalis*

Juniperus virginiana CUPRESSACEAE

E: eastern red cedar

N: 'virginia' jeneverbes

ARTISANAAL voor **matten** en de **bedekking** van wigwams, wickiups en huizen: de bast (RAB:245); voor **kinderdragers**: het hout en, voor de binnenbekleding, de binnenbast (RAB:245); voor **matten** (DF:377); voor **roodbruine kleurstof** om strips van bast in matten te kleuren: de bast (DF:371). **MEDICINAAL** tegen **reuma**: een concoctie met twijgen om te drinken of mee te stomen (DF:362).

Koellia virginiana zie: *Pycnanthemum virginianum*

Laciniaria scariosa zie: *Liatris scariosa* var. *scariosa*

Lactuca biennis, syn. *L. spicata* ASTERACEAE

E: tall blue lettuce, wild lettuce

N: sla sp.

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor hundes**: de wortel om op te kauwen tijdens de jacht (SH:429). **MEDICINAAL**

om te stimuleren van postpartem **melkproductie**: een infusie van plantendelen [om te drinken] (SH:364-365).

Lactuca canadensis ASTERACEAE

E: canada lettuce, wild lettuce

N: sla sp.

MEDICINAAL tegen **wratten**: het sap van vers geplukte planten om op de wratten aan te brengen (DF:350).

*Het blad is niet als sla maar alleen als groente te eten na een kwartier koken waarbij het kookwater een keer ververs moet worden (PL:86).

Lactuca spicata zie: *L. biennis*

Lagenaria siliqua, syn. *L. vulgaris* CUCURBITACEAE

E: bottle gourd

N: kalebas sp.

SUBSISTENTIE als **groente**: de jonge vrucht voor de schil verhardt (SH:400). **ARTISANAAL** voor **bekers en ratelaars**: de geëngte vrucht (SH:400).

Lagenaria vulgaris zie: *L. siliqua*

Laportea canadensis, syn. *Urtica strumivariatum*

URTICACEAE

E: canadian woodnettle

N:

ARTISANAAL voor **draad** en gewijnd **koord**: de vezels van de bast en binnenbast (DF:378). **MEDICINAAL** als **diureticum** en tegen diverse problemen met urineren: een infusie van wortel om te drinken (SH:391-2).

*Voorjaarlotten en zomerbladeren vaak hoger aangeslagen dan die van andere brandnetels voor gebruik in soepen en als groentesalade (PL:150).

Lappula squarrosa BOUWINGENACEAE

E: european stickseed

N: stekelzaad

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: de verse wortel om aan te snuiven of de dampen van de gedroogde wortel om te inhaleren (HW:201).

Larix americana zie: *L. laricina*

Larix laricina, syn. *L. americana* PINACEAE

E: tamarack

N: lariks sp.

ARTISANAAL voor sterk **koord** om o.a. kano's, hechten en kano's te omwinden: de wortel (RAB:244; SH:421); voor **tassen** en **manden** van vezels van wortel om mee te vlechten (DF:377). **MEDICINAAL** tegen **bloedarmoede**: een infusie van bast om te drinken (GM:123); op **brandwonden**: een kompres gesneden binnenbast (DF:352); tegen **hoofdpijn** en **rugpijn**: de damp van gekookte en gekneusde naalden en bast om mee te stomen (HW:198); tegen **hoofdpijn**: een kompres van gekneusde naalden en bast om op het hoofd aan te brengen (HW:198); als **desinfectant**: [rook] van gedroogde naalden om te inhaleren en als wierrook (SH:378-9); als **medicijn**: een infusie van wortel en bast (RAB:244).

*De gekookte jonge loten en de gedroogde en tot meel gemalen binnenbast zijn in het voorjaar eetbaar (PL:166), maar lijkt door indianen alleen als paardenvoer te zijn gebruikt (MD:296).

Lathyrus japonicus zie: *L. ochroleucus*

Lathyrus ochroleucus FABACEAE

E: cream peavine

N:

SUBSISTENTIE als **groente**: de erwten (RAB:235); als **groente** en **provisie**: de wortels om als aardappels te bereiden en te bewaren in kuilen; bij herstel en de wortel (SH:406). **MEDICINAAL** tegen **maagklachten** (SH:372-3); **OVERIG** als **paardenvoer** voor wedstrijden: het blad en de wortel (SH:372-3,419).

*Van het geslacht leveren alleen de erwten van de beach pea (*L. japonicus*) geen kans op vergiftiging bij gebruik als groente (PL:142).

Lathyrus palustris FABACEAE

E: slenderstem peavine

N:

SUBSISTENTIE als **groente**: de erwten (RAB:235; GM:133). **OVERIG** als **paardenvoer** voor gewichtstoename, ook bij ziekte: het blad (SH:373,419).

Lathyrus venosus FABACEAE

E: veiny peavine

N:

MEDICINAAL op **bloedende wonden**: een kompres van gekookte wortel (DF:356); tegen **stuiptrekkingen**: een decoctie van- of concoctie met wortel om op de borst aan te brengen (DF:336); als **emeticum** bij inwendige bloedophopingen: een decoctie van wortel om te drinken (DF:356); als **stimuleringsmiddel** en **tonicum**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:364).

Ledum groenlandicum ERICACEAE

E: bog labradortea

N:

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van blad (JD:17; SH:401), bij het theedrinken werd soms op het blad geknabbeld (SH:401). **MEDICINAAL** op **brandwonden** en **zweren**: een poeder met wortel (DF:354). *Een infusie van blad werd elders ondermeer gebruikt tegen astma, nierklachten, scheurbuik en dermatitis veroorzaakt door poison ivy (*Toxicodendron radicans*). (MD:299-300; FD:259-60).

Leptandra virginica zie: *Veronicastrum virginicum*

Liatris scariosa var. *scariosa*, syn. *Laciniaria*

ASTERACEAE

E: devils bite

N:

OVERIG als **stimuleringsmiddel voor paarden**: een decoctie van wortel (DF:366).

Lilium LILIACEAE

E: lily

N: lily

MEDICINAAL op **slangenbitten** van ratelslangen: een decoctie van wortel (DF:352).

*Bollen van alle soorten zijn eetbaar na twintig minuten koken (PL:74).

Lilium philadelphense LILIACEAE

E: wood lily

N: lelie sp.

MEDICINAAL op **wonden, kneuzingen** en **bijtwonden** van honden: een kompres van gekookte bollen, het kompres zou de kloektanden van de betreffende hond doen uitvallen (GM:125).

Linaria vulgaris SCROPHULARIACEAE

E: butter and eggs

N: vlasbekje

MEDICINAAL als 'bronchiale inhalator' bij **hoest**: de stoom een mengsel met gedroogde plantendelen om te inhaleren (SH:389).

Lindera benzoin var. *benzoin*, syn. *Benzoin aestivale* LAURACEAE

E: northern spicebush, common spicebush

N:

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van [voorjaars]blad (GM:131); als **specerij** om de smaak te verbeteren van sterk aromatisch vlees met het blad (GM:11).
*Ook van de bast en bladeren (het hele jaar door) thee getrokken worden (PL:208).

Lithospermum carolinianum BORAGINACEAE

E: hairy puccoon

N: parelzaad sp.

ARTISANAAL als **rode kleurstof**: de gedroogde of verpulverde en vervolgens gekookte wortel (DF:371); voor **gezichtsverf**: de wortel (DF:371).

Lonicera dioica, syn. *L. divica* CAPRIFOLIACEAE

E: limber honeysuckle

N: 'tweehuizige' kamperfoelie

MEDICINAAL tegen **dysurie** en als **diureticum** in infusie van stengel om te drinken (GM:141).

*Tegen longklachten werd een concoctie van dronken met een niet nader gespecificeerde kamperfoelie (DF:340).

Lonicera divica zie: *L. dioica*

Lychnis alba zie: *Silene latifolia*

Lycopodium complanatum LYCOPODIACEAE

E: groundcedar

N: wolfsklauw sp.

MEDICINAAL als **stimuleringsmiddel**: gedroogd blad (SH:375).

Lycopodium obscurum LYCOPODIACEAE

E: rare clubmoss

N: wolfsklauw sp.

MEDICINAAL bij **reuma**: een concoctie met het mos om mee te stomen (DF:362); als **diureticum**: [een concoctie] met *Diervilla lonicera* om te drinken (SH:375).

Lycopus asper LAMIACEAE

E: rough bugleweed

N: wolfspoot sp.

SUBSISTENTIE als **provisie**: de gedroogde [wortel] om bij bereiding te koken (DF:320).

Maianthemum canadense zie: *M. racemosum* ssp. *racemosum*

Maianthemum racemosum ssp. *racemosum*, syn.

Smilacina racemosa, *Vagnera racemosa* LILIACEAE

E: feather solomonsseal

N: dalkruid sp.

SUBSISTENTIE als **groente**: de in loogwater geweekte wortel om te blancheren en dan te koken (SH:407).

MEDICINAAL op **bloedende snijwonden**: een kompres van blad (HW:199); tegen **rugpijn**, **keelpijn** en **vrouwenkwalen** waaronder nierproblemen tijdens

zwangerschap: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356; SH:374); tegen **hoofdpijn** en **pijn**: de rook van smeulende wortel om te inhaleren (GM:125).
OVERIG als **paardenvoer** voor gewichtstoename: de wortel om te vermengen met haver (SH:407).
*De canada beadruby (*M. canadense*) werd medicinaal op dezelfde wijze gebruikt.

Malaxis unifolia ORCHIDACEAE

E: green addersmouth orchid

N:

MEDICINAAL als **diureticum**: een mengsel met wortel (SH:377).

Malus coronaria var. *coronaria*, syn. *Pyrus coronaria* ROSACEAE

E: sweet crabapple

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vrucht (RAB:236).

*De vrucht is doorgaands te hard of te zuur om als fruit te eten, maar is door het hoge pectine-gehalte waardevol voor jam (PL:216).

Melampyrum lineare SCHROFULARIACEAE

E: narrowleaf cowwheat

N:

MEDICINAAL tegen **oogklachten** als 'little medicine': een decoctie van de plant (SH:389).

Mentha arvensis var. *canadensis* zie: *Mentha canadensis*

Mentha canadensis, syn. *M. arvensis* var. *canadensis*

E: Canadian mint

N: munt sp.

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van blad (GM:140; SH:405); als **specerij**: het blad om mee te koken met bepaalde vleessoorten (GM:140). *MEDICINAAL* als

febrifuge: een infusie van blad om te drinken (SH:371-2); tegen **buikklachten** als **carminatief** en als **bloedmedicijn**: infusie van de plant om te drinken (RAB:231; SH:371-2); als diaforeticum bij **zweetbade** (SH:371-2).

*De Winnebago kookten hun vallen in munt om mensengeur te verdrijven (MD:340-1).

*Het zomerblad van andere munt-soorten zijn ook als thee of specerij te gebruiken (PL:177).

Mirabilis nyctaginea NYCTAGINACEAE

E: heartleaf four o'clock

N:

MEDICINAAL op **verrekte nieren** en **zwellingen**: een decoctie of kompres van wortel (DF:362).

Mitchella repens RUBIACEAE

E: partridge berry, squaw-vine

N:

MEDICINAAL als **medicijn**: een infusie van de hele plant (GM:141). *OVERIG* als **rookwaarscherm**: ceremonieën: het blad (RAB:239).

*Het is een belangrijk medicinale plant voor de Cherokee en Irokezen. Het werd ook als naam 'squaw-vine' suggereert, onder meer gebruikt voor het behandelen van menstruatie-problemen. Het vrucht werd door hen ook gebruikt als fruit en (gedroogd) als provisie (FD:31; MD:345-6).

Momordica balsamina zie: *Echinocystis lobata*

Monarda fistulosa LAMIACEAE

E: wild bergamot beebalm

N:

MEDICINAAL tegen **maagpijn** en **buikpijn**: een decoctie van wortel om te drinken (HW:201); tegen **hoestpijn**: het murw gekauwde blad om in de neusgaten te steken (GM:140); tegen **stuipen** van kinderen: een infusie van de planten om het kind in te baden of te laten drinken (AHJ:2274); als **febrifuge**: een infusie van bloesem om te drinken (AHJ:2274); bij **bronchiale aandoeningen** en een **cattare**: de stoom van een decoctie van plant om te inhaleren (SH:372); tegen **verkoudheid**: de toppen (GM:140).

*Tegen maagpijn en buikpijn en als laxatief werd ook een decoctie van de wortel spotted beebalm (*M. punctata*) gedronken (RAB:231).

Monarda fistulosa ssp. *fistulosa* var. *mollis* LAMIACEAE

E: oswego tea

N:

MEDICINAAL als **anthelminticum**: een decoctie van wortel en bloesem om te drinken (DF:346); op **brandwonden**: een kompres met blad en bloesem (DF:354); bij **huiduitslag** vooral voor behandeling van kinderen: een infusie van bloesem en blad om mee te spoelen (DF:350).

Monarda mollis zie: *M. fistulosa* ssp. *fistulosa* var. *mollis*

Monarda punctata zie: *M. fistulosa*

Myrica asplenifolia zie: *Comptonia peregrina*

Myrica gale MYRICACEAE

E: sweetgale

N: wilde gagel

ARTISANAAL voor **bruine kleurstof**: in de herfst verzamelde en gekookte uiteinden van twijgen (SH:425); voor **gele kleurstof**: een decoctie van zaden (JD:114).

*Een infusie van zomerblad levert een geprezen thee op (PL:206).

Nelumbo lutea NELUMBONACEAE

E: american lotus

N:

SUBSISTENTIE als **noten of meel** voor zoete gerechten: de geroosterde en eventueel gemalen kernen van rijpe zaden (SH:407); als **provisie**: de over dwars gesneden en gedroogde worteluitlopers (SH:407).

*Ook het onontvouwde voorjaarsblad is na koken eetbaar, onrijp zomerzaad zowel rauw als na kort koken (PL:60).

Nepeta cataria LAMIACEAE

E: catnip

N: wild kattenkruid

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van blad (SH:405).

MEDICINAAL als **febrifuge**: een decoctie van- of concoctie met blad (DF:354); voor het **verhogen van lichaamstemperatuur**: een infusie van blad om in te baden (SH:372); voor **bloedzuivering**: een infusie van blad om te drinken (SH:372).

*Het component nepetalactone brengt ook grote katachtigen als poema's in een euforische roes (FD:83).

Nuphar advena zie: *N. lutea* ssp. *advena*

Nuphar lutea ssp. *advena*, syn. *N. advena*

NYMPHAEACEAE

E: yellow pond lily

N: gele plomp

MEDICINAAL op **zweren**: een kompres van geraspte

wortel (SH:376); op **snijwonden** en **zwellingen**: poeder van wortel (SH:376).

*De Montana Indians aten het zaad en de wortel (MD:358). De zaadkernen kunnen vanaf de nazomer, na roosteren bakken en wannen, tot meel verwerkt worden. De wortel kan in de winter als aardappel worden gebruikt (PL:60).

Nymphaea odorata syn. *Castalia odorata*

NYMPHAEACEAE

E: american waterlily

N: 'geurende' waterlelie

SUBSISTENTIE als **groenten** [gekookte]

bloemknoppen *MEDICINAAL* tegen **mondzweren**: verpulverde wortel om in de mond te houden (DF:342); tegen **hoest** en **tuberculose**: [het sap van] de wortel [om te drinken] (SH:376).

*Eetbaar zijn ook het ongeopend voorjaarsblad na tien minuten koken, de zaadkernen vanaf de nazomer na roosteren of bakken en wannen en de wortel kan in de winter als aardappel bereid worden (PL:22).

Nyssa sylvatica CORNACEAE

E: black gum

N:

ARTISANAAL voor **oorlogsknutsen, snijwerk, vijgen en handvaten** die niet mogen splinteren, splijten of breken: het hout (GM:138).

Oakesia sessilifolia zie: *U. sessilifolia*

Oenothera biennis APIACEAE

E: common evening-primrose

N: middelste teunisbloem

MEDICINAAL tegen **kneelingen** en koudes van de geweepte plant (SH:37)

*De Cherokee aten [voorjaars] wortel en de [eerstejaars] wortel (MD:11). Bel moet twintig minuten moeten koken in water dat twee keer ververst wordt (PL:66).

Onoclea sensibilis DRYOPTERIDACEAE

E: sensitive fern

N:

MEDICINAAL voor de stimulering van de **melkproductie**: een decoctie van gedroogde en verpoederde wortel (SH:382).

Onosmodium hispidissimum zie: *O. molle* ssp. *hispidissimum*

Onosmodium molle ssp. *hispidissimum*

E: softhair marbleseed

N:

OVERIG als **liefdesmedicijn** en **heilmiddel** dat geld en wereldse goederen aantrekt: het zaad (DF:376).

Osmorhiza claytonii APIACEAE

E: clayton's sweetroot

N:

MEDICINAAL bij moeilijke **bevallingen** en tegen **keelpijn**: een infusie van wortel om te drinken (SH:391); tegen **keelpijn**: een decoctie van wortel om mee te gorgelen of wortel om op te kauwen (DF:342); op **zweren** en **etterende wonden**: een kompres van verpulverde en bevochtigde wortel (DF:354).

*De voorjaarswortel en groene zomervruchten van sweetroot-soorten zijn vanwege het anijs-aroma geliefd als specerij (PL:42).

Osmorhiza longistylis APIACEAE

E: longstyle sweetroot, anise-root

N:

MEDICINAAL bij moeilijke **bevallingen**: een infusie van wortel (SH:391); tegen **keelpijn**: een infusie van wortel om te drinken (SH:391); tegen **amenorroe**: een infusie van wortel om te drinken (GM:137). **OVERIG** ter verbetering van de **reukzin van honden**: een decoctie van wortel om de neusgaten mee te spoelen (GM:137).

Ostrya virginiana BETULACEAE

E: eastern hop hornbeam

N:

ARTISANAAL voor het **frame** van bouwwerken: [stammen en takken] (DF:377). **MEDICINAAL** tegen **longbloedingen**: een infusie met kernhout om te drinken (DF:340); bij **reuma**: een concoctie met kernhout om mee te stomen (DF:362); als **hoestsiroop**:

een vloeistof van kernhout (DF:340); bij **nierklachten**: een decoctie van hout (DF:346).

Oxycoccus macrocarpon zie: *Vaccinium oxycoccus*

Oxycoccus microcarpus zie: *Vaccinium oxycoccus*

Panax quinquefolius ARALIACEAE

E: american ginseng

N:

OVERIG als gelukbrengend **amulet**: de wortel om op het lichaam te dragen (GM:137).

*De wortels vormden een belangrijk handels- en ruilwaar in de negentiende eeuw (GM:137).

*De wortels werden o.a door de Irokezen gebruikt tegen wormen, tuberculose, koorts, gonorrhoe en maagklachten (MD:376).

Panax trifolius, syn. *Aralia trifolia* ARALIACEAE

E: dwarf ginseng

N:

MEDICINAAL als **coagulant** op bloedende wonden: een kompres van gekauwde wortel (HW:201).

Parthenocissus quinquefolia var. *quinquefolia*, syn.

Psedera quinquefolia ASTERACEAE

E: virginia creeper

N: gladde wingerd

SUBSISTENTIE als **groente** en als 'special food'

gebruikt door Winebojo: de wortel om te koken (SH:411).

Pastinaca sativa APIACEAE

E: wil

MEDICINAAL tegen **vrouwenkwalen**: een infusie van een klein stukje wortel om te drinken (SH:391). **OVERIG** als **gif**: de wortel in grote hoeveelheden (SH:391).

*Aanraking van blad met natte, zinnbeschenen huid veroorzaakt een dermatitis die soms pas na maanden geneest. De eerstejaars winterwortel is echter rauw of gekookt eetbaar (PL:42).

Pedicularis canadensis SCROPHULARIACEAE

E: canadian mousewort, wood betony

N:

MEDICINAAL tegen **bloedarmoede**: een infusie van gedroogde wortel om te drinken (GM:140); tegen **keelpijn** en **maagveren**: een infusie van wortel om te drinken (AHJ:2304); als **keelpijn**: de fijngesneden wortel om te mengen van een persoon wiens liefde overveerd wordt of van personen om hun veruzie te doen waken, misbruik is gerapporteerd (SH:389-432).

Pediomelum argophyllum

veterinary aid:

Petalostemon purpureus zie: *Dalea purpurea* var. *purpurea*

Phaseolus lunatus POACEAE

E: sieva bean

N:

SUBSISTENTIE als **groente** en **provisie**: de boon om vers of na drogen in allerlei gerechten te gebruiken (SH:406).

*Wild bean (*Ph. polystachios*) vanaf de nazomer verzameld en als gecultiveerde soorten bereid worden (PL:124).

Phaseolus polystachios zie: *Phaseolus lunatus*

Phaseolus vulgaris POACEAE

E: kidney bean

N:

SUBSISTENTIE als **groente** en **provisie**: de boon om vers of na drogen in allerlei gerechten te gebruiken (SH:406).

Phragmites australis, syn. *Ph. communis* POACEAE

E: common reed

N: riet

SUBSISTENTIE voor het **drogen van bessen**: de stengels voor het weven van een droogrek (DF:378).

*Elders werden het zoete sap en zaden gegeten. De stengels dienden als pijlschacht, vuurboor, fluit en pijpsteelt en werden verwerkt in manden en matten. De Seri bouwden rietvloten en de Hopi gebruikten riet als dakbedekking (MD:394-5). De kern van de winterwortel kan tot meel gemalen worden (PL:228).

Phragmites communis zie: *Ph. australis*

Phryma leptostachya VERBENACEAE

E: american lobweed

N:

MEDICINAAL tegen **keelpijn**: een decoctie van wortel om te gorgelen of de wortel om op te kauwen (DF:342); tegen pijnlijke benen bij **reuma**: een decoctie van wortel om te drinken (HW:201).

Physocarpus opulifolius ROSACEAE

E: common ninebark

N:

MEDICINAAL als **emeticum**: een infusie van wortel om te drinken (GM:132).

Picea canadensis zie: *P. glauca*

Picea glauca, syn. *P. canadensis*, *Abies canadensis* PINACEAE

E: white spruce

N: 'zeegroene' spar

MEDICINAAL bij **reuma**: een concoctie met twijgen om mee te stomen (DF:362); als **desinfectant**: de rook van

smeulende naalden om te inhaleren of te gebruiken als wierrook (SH:379); tegen **diarree**: een concoctie met buitenbast om te drinken (HW:198).

*Ondermeer in Alaska eten inheemse groepen in het voorjaar de binnenbast (vers of als meel) en gebruiken het hars als kauwgom (MD:399-400). Ook de gekookte en ontnaalde voorjaarsscheuten zijn eetbaar. Andere sparren zijn op dezelfde wijze te gebruiken (PL:168).

Picea mariana, syn. *P. nigra*, *Abies nigra* PINACEAE

E: black spruce

N: 'zwarte' spar

ARTISANAAL als **breeuwmiddel**: gekookte hars vermengt met talg om op naden van de kanohuid te smeren; als **draad** om kano's te naaien: de wortel.

MEDICINAAL tegen **buikpijn** en **trillerigheid** en **stuipen**: een infusie van bast en wortel [om te drinken] (RAB:244); als **stimuleringsmiddel**: een infusie van naalden (SH:379); als **vlugzout**: de bast (SH:379); als **medicijn**: een decoctie van naalden en verbrokkelde bast (HW:198).

Picea nigra zie: *P. mariana*

Picea rubens PINACEAE

E: red spruce

N: 'rode' spar

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van naalden (DF:317).

ARTISANAAL als **breeuwmiddel**: de gom (DF:377); als **draad** voor het naaien van **bastkano's**: de wortel (DF:377).

Picea canadensis, syn. *P. rubens*

Pinus banksiana PINACEAE

E: jack pine

N: struikden

ARTISANAAL als **breeuwmiddel**: ondermeer voor het naaien van **bastkano's**: de wortel (SH:421); als **matras** en

vloerbedekking: groene takken (RAB:244). **MEDICINAAL** tegen **stuipen** en **vlugzout**: plantendelen (RAB:244) of de naalden (SH:379).

*De Cree gebruiken de dennenappels gemengd met vermolmd hout van de *P. strobus* voor het roken van gelooide huiden (MD:404).

*De binnenbast van dennen werd gegeten (MD:403-14), waarschijnlijk vooral in het voorjaar. Ook de gekookte uitlopers en mannelijke katjes van dennen zijn in het voorjaar eetbaar. Van de dennenappels het hele jaar thee gezet worden (PL:168).

Pinus resinosa PINACEAE

E: red pine

N: 'rode' den

ARTISANAAL als **kitmiddel** en **breeuwmiddel**: het tweemaal gekookte hars vermengt met talg om op naden in de kanohuid of dakbedekking te smeren (SH:421). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn** en **rugpijn**: een

decoctie van naalden en bast om mee te stomen (HW:198); tegen **hoofdpijn**: een kompres van gekneuse naalden om op het hoofd aan te brengen (HW:198); als **stimuleringsmiddel**: gedroogde en vermalen naalden om te inhaleren (SH:379); als **medicijn**: de bast en dennenappels (SH:379).

Pinus strobus PINACEAE

E: white pine

N: weymouthden

SUBSISTENTIE als **groente**: de jonge mannelijke katjes om te koken of te stoven met vlees (SH:407).

ARTISANAAL als **kitmiddel** en **bree**: de hars van gekookte dennenappels en hars (SH:379); als **matras** en **vloerbedekking**: groene takken (RAB:7).

MEDICINAAL op **wonden**: een kompres met de [bladen van] de stam van een jonge boom (DF:352); tegen soortgelijke **ontstekingen**: een kompres van (GM:123); tegen **hoofdpijn** en **rugpijn**: een decoctie van gekneusde naalden en bast om mee te stomen (HW:198); tegen **hoofdpijn**: een kompres van gekneuse naalden om op het hoofd aan te brengen (HW:198); als **stimuleringsmiddel**: gedroogde vermalen naalden om te inhaleren (SH:379); als **medicijn**: de bast en dennenappels (SH:379).

*Zie ook *P. banksiana*.

Plantago major PLANTAGINACEAE

E: common plantain

N: grote weegbree

MEDICINAAL op **brandwonden** en **-blaren**, **verstuikingen**, **ontstekingen**, **bijensteken** en **slangenbeten**: een kompres van gewekt blad (SH:380-1); bij **reuma**: een kompres van gesneden blad om op pijnlijke plekken aan te brengen (DF:362); op **ontstekingen** en **slangenbeten**: een kompres van of met gesneden blad en wortel (DF:348,353). **OVERIG** als **afweermiddel tegen slangen**: de gemalen wortel om op het lichaam te dragen (DF:376; SH:431).

*Ondermeer de Cherokee gebruikten het blad tevens als groente (MD:417), waarschijnlijk alleen het zeer jonge voorjaarsblad (PL:46).

*De plant komt uit West-Europese en is door kolonisten over de hele wereld verspreid. Indianen noemden haar daarom ookwel 'de voetafdruk van de blanke' (MJ:597).

Podophyllum peltatum BERBERIDACEAE

E: may apple, mandrake

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vrucht (GM:130).

*De Irokezen gebruikten een koude infusie van wortel als catharticum (MD:420).

Polygala senega POLYGALACEAE

E: seneca snakeroot

N: vleugeltjesbloem sp.

MEDICINAAL tegen **verkoudheid** en **hoest**: een decoctie van wortel (HW:199); tegen **keelpijn** en voor de

verdelging van **doorgeslikte waterorganismen**: een infusie van blad om te drinken (HW:199); tegen **stuipten** en **hartklachten**: een infusie of concoctie met wortel om te drinken (DF:336-8); als **stimuleringsmiddel**: een infusie of concoctie met wortel om te drinken of om mee te spoelen (DF:364); als **tonicum**: een concoctie met wortel of een decoctie van gedroogde wortel (DF:336); op **bloedende wonden**: een infusie of concoctie met wortel om mee te spoelen (DF:336); als **medicijn** (RAB:235). **OVERIG** als **heilmiddel** voor een veilige reis en gezondheid: de wortel om op het lichaam te dragen (DF:376).

Polygonatum biflorum LILIACEA

E: king solomon's seal

N: 'tweebloemige' salomonszegel

MEDICINAAL tegen **hoest** en als **catharticum**: een decoctie van wortel [om te drinken] (SH:374); als **slaapmiddel** voor een goede slaap (GM:126). **OVERIG** als **wierrook**, ook voor een weldadige slaap: de rook van smeulende wortel, ondermeer om de lucht mee te versuipen voor het slapengaan (GM:126).

Polygonatum biflorum var. *commutatum*, syn. *P. commutatum* LILIACEA

E: morrong, king solomon's seal

N: 'tweebloemige' salomonszegel

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: een decoctie van wortel met de hete steen te spreken en de stoom te inhaleren (DF:336); ter voorkoming van o.a. **mazelen**: de wortel. **OVERIG** als **wierrook**: de rook van smeulende wortel (GM:125).

Polygonatum commutatum zie: *P. biflorum* var. *commutatum*

Polygonum amphiphyllum var. *emersum*, syn. *P. muhlenbergii* POLYGONACEAE

E: longroot smartweed, water knotweed

N: 'oever' varkensgras

SUBSISTENTIE als **loof** voor **herten**: gedroogde bloem als e... van rookwaar (SH:381).

MEDICINAAL tegen **maagpijn** een infusie van blad en bloemen (SH:381).

*Maagpijn werd ook verlicht met een concoctie met of een decoctie van blad en bloemen van spotted ladystumb (*P. perfoliatum*) en dotted smartweed (*P. punctatum*) (DF:34).

Polygonum muhlenbergii var. *ampiphium* var. *emersum*

Polygonum pensylvanicum

E: pennsylvania smartweed

N: varkensgras sp.

MEDICINAAL tegen **epilepsie**: een infusie van plantentoppen om te drinken (GM:129).

Polygonum persicaria zie: *P. amphibium*

Polygonum punctatum zie: *P. amphibium*

Populus alba SALICACEAE

E: white poplar

N: witte abeel

MEDICINAAL bij **reuma**: een infusie van gestampte planten om mee te spoelen (RAB:231); tegen **bloedaandoeningen**: een infusie van bast en wortel of een decoctie van bast om te drinken (RAB:231).

Populus balsamifera SALICACEAE

E: balsam poplar

N: 'balsem' populier

MEDICINAAL tegen **verkoudheid**, **bronchitis** en **cattares**: in vet gekookte knoppen om in de neus en aan te brengen (SH:387); op **bevroren huid**, **geïnfecteerde wonden** en **zweren**: een decoctie van knoppen (GM:126); op **kneuzingen**, **snijwonden** en **wonden**: in vet gekookte knoppen (SH:387); tegen **hartkwalen**: een concoctie met knoppen, bast en bloemen om te drinken (DF:338); op **verrekte spieren**: een kompres met een infusie of decoctie van knoppen (DF:362); tegen **bloedaandoeningen**: een decoctie van bast of een infusie van gestampte planten om te drinken (RAB:231); tegen **rugpijn**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356); bij **reuma**: een infusie van gestampte plantendelen om mee te spoelen (RAB:231); tegen **vrouwenkwalen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356); tegen overmatig vloeien bij **bevallingen**: een infusie met o.a. wortel om te drinken (DF:356); als **panacee**: een infusie van gestampte planten (RAB:231).

*Diverse groepen gebruikten de binnenbast of het as van de bast als- of met tabak en de binnenbast en het sap van de knoppen als insectreppelent (MD:428).

*Salicine wordt verantwoordelijk gehouden voor de asperine-achtige kwaliteiten van de knoppen (FD:328).

Populus deltoides ssp. *monilifera*, syn. *P. monilifera*

SALICACEAE

E: eastern cottonwood

N: Amerikaanse populier

MEDICINAAL als **absorbtiemateriaal** voor open zweren: de pluizige zaden (HW:199).

*De eastern cottonwood werd gebruikt als de centrale paal van de Sun Dance van de Sioux en Cheyenne. De binnenbast werd door indianen en hun paarden in de winter en lente gegeten (MD:429-30).

Populus grandidentata SALICACEAE

E: bigtooth aspen

N: 'groottandige' populier

SUBSISTENTIE als **groente**: afgeschraapte en gekookte binnenbast, het gerecht zou smaken naar ei (SH:410).

MEDICINAAL voor **bloedstelping**: een infusie van jonge wortel om mee te spoelen (SH:387-8).

Populus monilifera zie: *P. deltoides* ssp. *monilifera*

Populus tremuloides SALICACEAE

E: quaking aspen

N: 'ratelpopulier'

MEDICINAAL op **snijwonden**: een kompres van gekauwde wortel of bast (DF:350); op **wonden**: een kompres van bast (SH:388); tegen **hartklachten**: een concoctie met binnenbast (DF:338); als **spalk**: een kompres van binnenbast (SH:388); tegen overmatig vloeien bij **bevallingen**: een infusie met wortel om te drinken (DF:358).

*De binnenbast vormde een cruciaal wintervoer voor de paarden van de Blackfoot (MD:432).

Potentilla arguta ssp. *arguta*, syn. *Drymocallis arguta*

ROSACEAE

E: tall cinquefoil

N: 'vijfbladige' ganzerik

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: droge, verpulverde wortel aangebracht in de neusgaten of [met een naald of doorn] in de huid van slapen (DF:338); tegen **dysenterie**: een decoctie van- of een concoctie met wortel om te drinken (DF:344); op **wonden**: een kompres van gedroogde, gemalen en weer bevochtigde wortel (DF:350).

Potentilla monspeliensis zie: *P. norvegica* ssp.

monspeliensis

Potentilla norvegica ssp. *monspeliensis* ROSACEAE

E: norwegian cinquefoil

N: noordse ganzerik

tegen **keelpijn**: een decoctie van wortel om te kauwen of de gorgel om op te kauwen (DF:342); als **catharticum**: [een decoctie van gemalen wortel om te drinken] (SH:384).

Potentilla palustris zie: *Comarum palustre*

Prenanthes alba ASTERACEAE

E: white lettuce root

N:

MEDICINAAL voor stimulering van postpartem **melkproductie**: de gedroogde en verpoederde wortel om door het eten te mengen (DF:360); als **diureticum** bij vrouwenkwalen: het melkachtige sap [om in te nemen] (SH:365).

Prunella vulgaris LAMIACEAE

E: common selfheal, black all

N: gewone brunel

MEDICINAAL voor een scherpe **observatievermogen**: een infusie van wortel om te drinken voor jacht (SH:430); als **catharticum**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:346); tegen **vrouwenkwalen**: een concoctie met wortel [om te drinken] (SH:372).

Prunus americana ROSACEAE

E: american plum, wild plum

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vruchten (DF:221; RAB:235); als **provisie** voor de winter: de gekookte en (als koeken) gedroogde vruchten (DF:221) of de gedroogde vruchten (RAB:235); voor **soepen**: de gedroogde en tot meel gemalen vruchten (RAB:235). **ARTISANAAL** voor **rode kleurstof**: een decoctie met o.a. binnenbast en bloodroot (*Sanguinaria canadensis*) (DF:371); voor (donker)gele **kleurstof**: een decoctie met geraspte wortel en bloodroot (DF:374); als **fixeermiddel** voor gele kleurstof: de afgeschraapte (DF:374).

MEDICINAAL op **snijwonden** en **wonden**: een decoctie met binnenbast (DF:352); als **desinfectant**: een decoctie met binnenbast om mee te spoelen (DF:366); als **anthelminticum**: een decoctie met wortel om te drinken (DF:346); tegen **diarree**: een decoctie met kleine worteltjes om te drinken (HW:200).

Prunus demissa zie: *P. virginiana*

Prunus nigra ROSACEAE

E: canadian plum

N:

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie**: de vruchten, ook om in te maken (SH:409). **ARTISANAAL** als **fixeermiddel** voor kleurstoffen: de binnenbast (SH:426).

*Door de grote vruchtopbrengst vormde de plant een belangrijke voedingsbron (SH:409).

Prunus pensylvanica ROSACEAE

E: pin cherry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie** voor de winter: de vruchten, ook om te drogen (RAB:235; SH:409); voor **soepen**: de gedroogde en tot meel gemalen vruchten (RAB:235). **MEDICINAAL** tegen **hoest**: de binnenbast (SH:385); tegen **maagpijn**: een decoctie van murw geslagen wortel om te drinken (HW:199).

*Verse zaden en het blad van alle cherry-soorten bevatten cyanide dat met koken verdwijnt.

Prunus pumila ROSACEAE

E: sandcherry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie**: de vruchten, ook om te drogen (AHJ:2221; SH:409).

*Verse zaden en het blad van cherry-soorten bevatten cyanide dat met koken verdwijnt (PL:218).

Prunus serotina ROSACEAE

E: black cherry

N: Amerikaanse vogelkers

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vrucht; als **provisie** voor de winter: de gekookte en (als koeken) gedroogde vruchten; voor **soepen**: de gedroogde en tot meel gemalen vruchten; als **thee**: een infusie van twijgen;

voor **sterke drank**: de vruchten. **MEDICINAAL** op

snijwonden en **wonden**: een kompres met o.a. binnenbast (DF:352); als **desinfectant**: een decoctie met binnenbast om mee te spoelen (DF:366); op **zweren**: een kompres van gekookte, gekneusde of gekauwde binnenbast (HW:199); op **brandwonden** en **zweren**: een poeder met o.a. wortel (DF:354); op scrofula-zweren in de nek bij **tuberculose**: een kompres van verse wortel of een decoctie van bast om mee te spoelen (DF:354); tegen **verkoudheid** en **hoesten**: een infusie van bast [om te drinken] (SH:385); tegen **borstpijn**: een infusie van binnenbast om te drinken (HW:199); als **anthelminticum**: een decoctie met wortel om te drinken (DF:346); tegen **cholera** bij kinderen ('cholera infantum'): een decoctie van wortel [om te drinken] (DF:346).

*De vruchten werden geprefereerd boven die van andere prunus-soorten.

*Vers zaad en blad van cherry-soorten bevat cyanide dat met koken verdwijnt (PL:218).

Prunus virginiana ROSACEAE

E: common chokeberry, western chokeberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie** voor de winter: de vruchten, ook om te drogen en te stampen (AHJ:2222; RAB:235); voor **soepen** en **stoofpotten**: de gedroogde (en tot meel gemalen) vruchten (AHJ:2222; RAB:235); als **thee**: een infusie van twijgen (DF:317).

MEDICINAAL tegen **maagkrampen**: een decoctie van binnenbast om te drinken (DF:344); bij **longbloeding** en het ophoesten van bloed: een infusie van binnenbast om te drinken (DF:340); tegen scrofula-zweren bij **tuberculose** om het bloed te zuiveren: een decoctie met bast om te drinken (DF:354); als **haaropwekkend**: een decoctie van bast om mee te spoelen (DF:350); als **desinfectant**: een decoctie met binnenbast om mee te spoelen (DF:366); bij **keelpijn**: een decoctie van binnenbast om mee te gorgelen (DF:342); bij **longklachten**: een infusie van binnenbast om te drinken (SH:385). **MEDICINAAL**

toegepast bij **vervalschap**: de twijgen (HW:199). *De vruchten werden bij voorkeur geoost na de inval van de najaarvorst (SH:409).

*Vers zaad en blad van cherry-soorten bevat cyanide dat met koken verdwijnt (PL:218).

*De vruchten van *P. demissa* werden op dezelfde wijze gebruikt (RAB:235). De plant wordt momenteel geclassificeerd als een variëteit van *P. virginiana*.

Prunus sp. ROSACEAE

E: chokeberry

N:

MEDICINAAL op **zweren**: een kompres met verse wortel of een decoctie van gedroogde wortel (DF:354); en tegen 'broken breast' bij **borstvoeding**: een kompres met verse wortel of een decoctie van gedroogde wortel om aan te brengen (DF:360).

Psedera quinquefolia zie: *Parthenocissus quinquefolia* var. *quinquefolia*

Pteridium aquilinum, syn. *Pteris aquilina*
DENNSTAEDTIACEAE
E: western brackenfern, brackeen, pasturbrake
N: adelaarsvaren

SUBSISTENTIE als **groente**: jonge spruiten of door de soep te doen, maar voordie een gekookt om ze van mieren te ontdoen (SH:408); **nachtmiddel** bij het besluipen van **hindes**: een groentesoep van jonge spruiten om te eten, omdat hindes zich in het voorjaar voeden met adelaarsvaren funges van de soep als een olfactorische camouflage van de jager (SH:408). **MEDICINAAL** tegen **hoofdpijn**: rook van smeulend, gedroogd blad om te inhaleren (SH:382); tegen **maagkramp** bij vrouwen: een decoctie van wortel om te drinken (SH:382).
*De geroosterde wortel vormde een belangrijk stapelvoedsel voor indianen van de westkust (MD:453), maar bijvoorbeeld ook van de Maori's tijdens hun kolonisatie van Nieuw-Zeeland.

Pteris aquilina zie: *Pteridium aquilinum*

Pulsatilla hirsutissima zie: *P. patens* ssp. *multifida*

Pulsatilla patens ssp. *multifida*, syn. *P. hirsutissima*
RANUNCULACEAE
E: cutleaf anemone, american pasqueflower
N: wildemanskruid sp.
MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: het aroma van gedroogd en verpulverd blad om te inhaleren (DF:336); tegen **longklachten**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:340).

Pycnanthemum virginianum, syn. *Koellia virginiana*
LAMIACEAE
E: virginia mountainmint
N:

SUBSISTENTIE als **specerij** door vleesgerechten en bouillon: de knoppen of bloemen (DF:318). **MEDICINAAL** als **febrifuge** en tegen koude rillingen: een concoctie met met blad om in te nemen (DF:354); als **abortifaciant** bij het uitblijven van menstruatie: een decoctie van tot poeder gemalen wortel om te drinken (DF:358).

Pyrola americana ERICACEAE

E: sweet wintergreen, american wintergreen
N: 'amerikaans' wintergroen
SUBSISTENTIE voor **jachtgeluk**: een infusie van gedroogd blad om in de ochtend voor de jacht te drinken (SH:430).
*Niet verwarren met de andere wintergreen: *Gaultheria procumbens*.

Pyrus americana zie: *Sorbus americana*

Pyrus coronaria zie: *Malus coronaria* var. *coronaria*

Pyrus sambucifolia zie: *Sorbus americana*

Quercus alba FAGACEAE

E: white oak
N: 'witte' eik
SUBSISTENTIE voor **soepen en moes** en als **provisie**: [gepelde], geloogde, gedroogde en voor de bereiding tot meel gemalen eikels, waarbij het logen bestaat uit het weken van een net met eikels in water met [lindenhouten] as [voor enkele dagen] om de eikels vervolgens een paar keer te af te spoelen met warm water (SH:401). **ARTISANAAL** voor o.a. **wigwam's en priemen**: het hout, stammen en takken (SH:418). **MEDICINAAL** tegen **diarree**: een concoctie van bast en wortelbast om te drinken (HW:198).
*Soms bevatten de eikels zo weinig tannine dat ze zonder logen rauw of geroosterd gegeten kunnen worden (PL:204).

Quercus macrocarpa FAGACEAE

E: bur oak
N: eik 'met de grote vruchten'
SUBSISTENTIE als **stamptot** met vet of eendenbouillon: de [gepelde,] tussen sintels geroosterde of gekookte en vervolgens gestampte eikels (DF:320); als **groente**: de gekookte en vervolgens opengespleten eikels (DF:320) of geloogde eikels (SH:402). **ARTISANAAL** als **zwarte kleure**: een concoctie met binnenbast en groene bladen van *Corylus americana* om te vermengen met zwarte aarde en [de bast van] butternut (*Juglans cinera*) (DF:372); als **fixeermiddel** voor kleurstoffen: de bast (SH:369). **MEDICINAAL** tegen **kramp** [in de buik]: een decoctie van binnenbast of wortel om te drinken (DF:338); tegen **hartklachten** en **longklachten**: een concoctie met binnenbast om te drinken (DF:338,340); voor **adsingenti**: de bast (SH:369); rond **botbreuken** in voeten of been: de bast om als een verband aan te leggen (SH:369).

Quercus rubra, syn. *Q. alba* FAGACEAE

E: northern red oak
N: amerikaans
SUBSISTENTIE als **stapelvoedsel en provisie**: de geloogde eikels (SH:402). **ARTISANAAL** voor het **tanen** en **kleuren** van honden: de bast (RAB:242). **MEDICINAAL** tegen **diarree**: een decoctie van wortelbast en binnenbast om te drinken (HW:198); bij **hartklachten**: een concoctie met binnenbast om te drinken (DF:338); bij **hartklachten** en **ale aandoeningen**: de bast (RAB:231); bij **bloedaandoeningen**: een decoctie van bast om te drinken (RAB:231); tegen **gonorrhoe**: een infusie van wortelbast om te drinken (RAB:231).

Quercus velutina FAGACEAE

E: black oak
N: eik sp.

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de geloogde eikels (SH:402).

ARTISANAAL als **rood-gele kleurstof**: en tevens **fixeermiddel**: [een decoctie van de bast (SH:425).

Quercus sp. FAGACEAE

E: oak sp.

N: eik sp.

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de bessen van geloogde eikels (GM:129). *ARTISANAAL* voor **pluim** het hout (DF:378); als **zwarte kleurstof**: [een decoctie van bast] om te vermengen met gruis van slijpstenen of zwarte aarde (DF:372); als **rode kleurstof**: een decoctie van binnenbast om te vermengen met *Thuja occidentalis* (DF:370). *MEDICINAAL* voor **voedsel**: een kompres van verse of gedroogde en gekauwde wortel (DF:356).

Ranunculus pensylvanicus RANUNCULACEAE

E: pennsylvania buttercup

N: boterbloem sp.

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor hertenbokken**: het zaad om door het te roken een bok binnen de schootsafstand van een boogschutter te lokken (SH:383,431). *ARTISANAAL* als **rode kleurstof**: een decoctie van de hele plant om aan te brengen met fixeermiddel van bur oak (*Quercus macrocarpus*) (SH:426).

Rhus aromatica ANACARDIACEAE

E: fragrant sumac

N: 'geurige' sumak

MEDICINAAL tegen **diarree**: een concoctie met wortel om te drinken (HW:201); als component van **ceremoniele medicijnen**: de bast en bessen (RAB:234). *Ook de bast en bessen van de flameleaf sumac (*Rhus copallinum*) werden bij medicinale ceremonieën gebruikt.

Rhus copallinum zie: *R. aromatica*

Rhus glabra ANACARDIACEAE

E: smooth sumac

N: 'gladde' sumak

SUBSISTENTIE als **limonade** of **thee**: een infusie van verse of gedroogde bessen gezoet met esdoornsuiker (SH:397). *ARTISANAAL* voor **rode kleurstof**: de bessen (GM:135); voor **licht-gele kleurstof**: de pulp van stengels (DF:373); voor **gele kleurstof**: een mengsel van binnenbast, bloodroot (*Sanguinaria canadensis*) en de binnenbast van wild plum (*Prunus americana*) (DF:374). *MEDICINAAL* tegen **dysenterie**: een decoctie van 'iets dat soms aan de boom groeit' [om te drinken] (DF:344); tegen **verkoudheid** en **emeticum** als: een infusie van wortel om te drinken (GM:135); bij **doorkomende tanden**: een concoctie met bloemen om mee te spoelen (DF:342); tegen **astma**: een infusie van planten om te drinken (GM:135); als component van **ceremoniele medicijnen**: de bast en bessen

(RAB:234); als component van **adstringentia**: de binnenbast van de stam of twijgen (SH:354); tegen **oogpijn**: een infusie van bloemen om mee te spoelen (SH:354); voor **bloedstelping**: een infusie van wortelbast [om mee te spoelen] (SH:354). *OVERIG* als **tabak**: het gedroogde blad om te roken (GM:135).

Rhus hirta, syn. *R. typhina* ANACARDIACEAE

E: sudworth, staghorn sumac

N: azijnboom

SUBSISTENTIE als **provisie** voor de winter: de gedroogde zaadclusters (SH:397); als **limonade** of **thee**: een infusie van verse of gedroogde bessen gezoet met esdoornsuiker (SH:397). *ARTISANAAL* als **oranje kleurstof**: een mengsel van binnenbast, de zachte kern van de stam en bloodroot (*Sanguinaria canadensis*) (SH:424). *MEDICINAAL* tegen **maagpijn**: een decoctie van bloemen om te drinken (DF:344); voor **bloestelping**: de wortel (SH:354); tegen **keelpijn** en **mondzweren**: een infusie van door gallen aangetast blad om te drinken (AHJ:2244).

Rhus radicans zie: *Toxicodendron radicans*

Rhus typhina zie: *R. hirta*

Rhus vernix zie: *Toxicodendron vernix*

Rhus typhina, syn. *R. floridum* GROSSULARIACEAE

E: american black currant

N: 'kanse zwarte' bes

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (GM:131; SH:410); als **provisie** voor de winter: de gedroogde of als jam of konfijt ingedroogde bessen (GM:131; SH:410).

*Een andermaal bestond uit gekookte bessen met zoete mais (SH:410).

Op dezelfde manier gebruikt werden de eastern

prickly gooseberry (*R. cynosbati*) (GM:131; SH:410), de northern black currant (*R. hudsonianum*) (RAB:236), de missouri currant (*R. missouriense*) (GM:131; RAB:236), de canadian gooseberry (*R. oxycanthoides*) (RAB:236; SH:410) en de cultivated currant (*R. rubrum*) (GM:131).

Ribes cynosbati zie: *R. americanum*

Ribes floridum zie: *R. americanum*

Ribes glandulosum GROSSULARIACEAE

E: skunk currant

N: 'klier' bes

MEDICINAAL tegen **keelpijn** en **vroedkwalen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356).

*De Cree aten de bessen (SH:410).

Ribes hudsonianum zie: *R. americanum*

Ribes missouriense zie: *R. americanum*

Ribes oxycanthoides zie: *R. americanum*

Ribes rubrum zie: *R. americanum*

Ribes triste GROSSULARIACEAE

E: red current

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (DF:321); als **provisie** voor de winter: de gedroogde en de gekookte en als koeken gedroogde bessen (DF:321) en als jam of konfijt ingemaakte bessen (SH:410). *MEDICINAAL* als **abortifacient** bij uitblijven van menstruatie: een concoctie van stengel om te drinken (DF:348); bij **niergruis** ('gravel'): een concoctie van wortel en stengel om te drinken (DF:348); bij een soort **vrouwenkwaal**: het blad (SH:410).
*Een favoriet wintermaal bestond uit gekookte gedroogde bessen met zoete maïs (SH:410).

Ribes sp. GROSSULARIACEAE

E: gooseberry sp.

N:

MEDICINAAL als **diureticum**: een concoctie met wortel en stengel om te drinken (DF:348).

Rosa acicularis ssp. *sayi*, syn. *R. sayi* ROSACEAE

E: prickly rose

N:

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de knoppen (RAB:236).
*De rozenbottels van *R. acicularis* vormden een belangrijke voedselbron voor meer naar het westen en noorden gevestigde groepen (MD:482-3).

Rosa arkansana ROSACEAE

E: prairie rose

N:

MEDICINAAL tegen **stuipen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:336); op **bloedende wonden**: een concoctie met wortel [om te spoelen] (DF:336); als **stimuleringsmiddel**: een decoctie van wortel om te drinken of als tonicum te drinken (DF:364).
*De rozenbottels zijn een gewaardeerd noodvoedsel dat tot diep in de winter beschikbaar is (MD:483).

Rosa blanda ROSACEAE

MEDICINAAL tegen brandend **maagzuur**: de gedroogde en verpoederde bloemen [om in te nemen] (SH:385); tegen **maagklachten** en voor een betere **spijsvertering**: de velletjes van rozenbottels [om in te nemen] (SH:385); tegen **oogontsteking**: een infusie van wortel om mee te spoelen (HW:200).

Rosa lucida zie: *R. virginina*

Rosa sayi zie: *R. acicularis* ssp. *sayi*

Rosa virginina, syn. *R. lucida* ROSACEAE

E: virginia rose

N:

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de knoppen (RAB:236).
MEDICINAAL bij **bloedende wonden**: een infusie van wortel om mee te spoelen (RAB:236); tegen **oogpijn**: een infusie van van wortel om mee te spoelen (HW:201).

Rosa sp. ROSACEAE

E: wild rose

N:

MEDICINAAL tegen **oogontsteking** bij grauwe staar: een infusie van wortelbast om mee te spoelen (DF:360).
*Rozenbottels zijn een gewaardeerd noodvoedsel dat tot diep in de winter beschikbaar is, voor de Okanagon vormden ze zelfs stapelvoedsel. De Blackfoot gebruikten rozenbottels voor hun pemmican (MD:485).

Rubus allegheniensis ROSACEAE

E: allegheny blackberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit en provisie** voor de winter: de bessen, ook om te drogen of in te maken als jam (GM:133). *MEDICINAAL* tegen **diarree**: een infusie van wortel om te drinken (GM:133; SH:385-6); als **diureticum**: een decoctie van stengel (SH:385-6); ter voorkoming van een dreigende **miskraam**: een infusie van wortel om te drinken (GM:133).

Rubus canadensis ROSACEAE

E: smooth blackberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (AHJ:2223; GM:133); als **provisie** voor de winter: de bessen om in te maken (MD:483).

Rubus candorus ROSACEAE

E: yankee blackberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit en provisie** voor de winter: de bessen, ook om te drogen of in te maken als jam (DF:321). *MEDICINAAL* als **abortifacient** bij uitblijven van menstruatie: een concoctie van wortel om te drinken (DF:348); tegen **longklachten**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:340).

Rubus idaeus ssp. *strigosus*, syn. *R. strigosus* ROSACEAE

E: greyleaf red raspberry

N: framboos

SUBSISTENTIE als **fruit en provisie** voor de winter: de bessen, ook om in (als koeken) te drogen of in te maken als jam (AHJ:2223; DF:321; GM:132); als **thee**: een infusie van twijgen (DF:317). *MEDICINAAL* als **adjuvans** voor het aromatiseren van medicijnen: de bessen (SH:386); tegen **grauwe staar**: een infusie van wortelbast om mee te spoelen (DF:360); tegen **oogpijn**: een infusie van wortel om mee te spoelen (DF:360); tegen **buikpijn**: een decoctie van gekneden wortel om te drinken (HW:199); tegen **diarree**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:344).

Rubus occidentalis ROSACEAE

E: black raspberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (AHJ:2224; GM:133); als **provisie** voor de winter: de ingedroogde bessen (AHJ:2224) of gedroogde bessen (GM:133). *MEDICINAAL* tegen **oogpijn**: een decoctie van wortel [om mee te spoelen] (GM:133); tegen **rugpijn** en **viervuurskwalen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:356); tegen **buikpijn**: een decoctie van gestampte wortel om te drinken (HW:199).

Rubus odoratus ROSACEAE
E: purpleflowering raspberry

N: roodbloeiende framboos

SUBSISTENTIE als **fruit en provisie**: de bessen en gedroogde bessen (GM:133).

Rubus pubescens var. *pubescens*, syn. *triflorus*
ROSACEAE

E: dwarf red blackberry

N:

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de bessen (GM:133)

Rubus strigosus zie: *R. idaeus* ssp. *strigosus*

Rubus triflorus zie: *P. pubescens* var. *pubescens*

Rudbeckia hirta zie: *R. laciniata*

Rudbeckia laciniata ASTERACEAE

E: cutleaf coneflower

N: slipbladige rudbeckia

MEDICINAAL op **brandwonden**: een kompres met o.a. bloemen (DF:352); voor de **spijsvertering**: een infusie met o.a. de wortel om te drinken (DF:342). *OVERIG* als **stimuleringsmiddel voor paarden**: een infusie met o.a. de wortel om aan te brengen op de borst en benen (DF:366).

*Een kompres met o.a. de bloemen van de black-eyed susan (*R. hirta*) werd voor babies gebruikt (GM:143).

Rumex crispus POLYGONACEAE

E: curly dock, yellow dock

N: krulzuring

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor jachtwild**: de gedroogde zaden om met kinninck te roken (SH:431).

MEDICINAAL op **snijwonden** en tegen **jeuk**: een kompres van gedroogde, verpoederde en weer bevochtigde wortel (DF:350); op **zweren** en **zwellingen**: een kompres van gestampte en gedroogde wortel (DF:354,366); tegen **diarree**: de gekookte zaden (AHJ:2289,2318); op **schaafwonden** en **zweren**: een kompres van gekneusde of geplette wortel (HW:200).

*Ondermeer de Irokezen en Cherokee aten blad en stengel als groente (MD:497). Zeer jong blad kan rauw gegeten worden, ouder voorjaarsblad na een kwartier koken waarbij het kookwater ververst kan worden tegen de bittere smaak (PL:154).

Rumex obtusifolius POLYGONACEAE

E: bitterdock

N: ridderzuring

MEDICINAAL tegen **huiduitslag**, vooral bij kinderen: een infusie van wortel om mee te spoelen (DF:350).

Sagittaria arifolia zie: *S. cuneata*

Sagittaria cuneata, syn. *S. arifolia* ALISMATACEAE

E: arumleaf arrowhead

N: pijlkruid sp.

SUBSISTENTIE als **stapelvoedsel**: de gekookte, gedroogde of gezoete wortelknollen (om te roven uit voorraden van muskusratten en bevers) (SH:396).

MEDICINAAL voor de **spijsvertering**: de wortel om te eten (SH:353); als **medicijn** (GM:124; SH:396). *OVERIG* als **diervoer** voor ganzen en eenden (SH:396); als **medicijn voor paarden** (SH:396).

*Ook de winterwortels van andere arrowhead-soorten kunnen als aardappels bereid worden (PL:24).

Sagittaria latifolia ALISMATACEAE

E: broadleaf arrowhead

N: 'breedbladig' pijlkruid

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de gedroogde en gekookte wortelknollen (DF:319). *MEDICINAAL* voor de **spijsvertering**: een infusie van wortel om te drinken (DF:342); als **medicijn** (GM:124).

Salix amygdalifera zie: *S. discolor*

Salix candida zie: *S. discolor*

Salix discolor SALICACEAE

E: pussy willow

N: 'yeager' wilg

MEDICINAAL tegen **maagklachten, flauwvallen en verertheid** (RAB:243).

*De bast werd door de Cree veel gebruikt voor knoopwerken (MD:500).

*De sageleaves (*S. candida*) en balsam willow (*S. pyrifolia*, syn. *S. balsamifera*) werden *MEDICINAAL* hetzelfde gebruikt (RAB:243), de eerste soort bood in de vorm van een drankje aan binnenbast tevens een hoestdrank.

Salix fragilis zie: *S. lucida*

Salix lucida SALICACEAE

E: shining willow, red willow

N: 'schijnende' wilg

MEDICINAAL op **zweren en knoelwonden**: een kompres van bast (*SH:429*) of als **kookwater**: de afgepelde, geroosterde en afgesievelde bast om te vermengen tot kinninck (SH:429).

*De crack willow (*Salix fragilis*) werd *MEDICINAAL* hetzelfde gebruikt (SH:388).

**Cornus sericea* wordt soms ook 'red willow' genoemd

Salix pedicellaris SALICACEAE

E: bog willow

N: wilg sp.

MEDICINAAL tegen **maagklachten**: de wortel (SH:388-9).

Salix pyrifolia zie: *S. discolor*

Salix sp. SALICACEAE

E: willow sp.

N: wilg sp.

MEDICINAAL tegen **dysenterie**: de wortel of een mengsel met wortel om in te nemen (DF:342); voor de **spijsvertering**: een concoctie met wortel (SH:342); tegen **difterie**: een warm kompres van wortel op de keel te aan te brengen (AHJ:2302).

Sambucus canadensis CAPRIFOLIACEAE

E: american elder, comon elderberry

N: amerikaanse vlier

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie** voor de winter: de bessen, ook om te drogen (GM:142). **MEDICINAAL** als **emeticum**: een infusie van wortel om te drinken (GM:142).

*Door de bessen in de zon te drogen verdwijnen de vieze smaak en geur. Na koken in water kunnen ze vervolgens gebruikt worden in een stoofpot of gebak (PL:172).

*Een infusie van de bloesem werd door de Dakota als thee gedronken (MD:511).

Sambucus racemosa CAPRIFOLIACEAE

E: scarlet elderberry

N: trosvlier

SUBSISTENTIE als **voedsel** (RAB:237). **MEDICINAAL** als **catharticum** en **emeticum**: een decoctie van binnenbast om (vanwege de giftigheid met omzichtigheid) te drinken (SH:360-1); als **medicijn**: een infusie van wortel (RAB:237).

Sanguinaria canadensis PAPAVERACEAE

E: bloodroot

N:

ARTISANAAL voor **rode kleurstof**: de in de herfst verzamelde wortel (GM:131) of een concoctie met wortel en binnenbast van andere bomen (DF:371); voor **donker-gele kleurstof**: een infusie van gestampte groene of gedroogde wortel (DF:373) of een concoctie met geraspte wortel en wortel van de wild plum (*Prunus americana*) (DF:374). **MEDICINAAL** tegen **bloedende wonden**: een infusie van wortel om te drinken en mee te spoelen (RAB:231); tegen **zweren** en **snijwonden**: een kompres van de plant om aan te brengen of een infusie van wortel om te drinken en mee te spoelen (RAB:231); tegen **maagkrampen**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:344); tegen **flauwvallen** en **buikpijn** (RAB:231); tegen vlagen van **trillerigheid**: een infusie van blad om te drinken (RAB:231); tegen **keelpijn**: wortelsap op esdoornsuiker

om in te nemen (SH:377-8); tegen **reuma** en als **panacee**: een infusie van de gestampte plant om mee te spoelen (RAB:231); tegen **bloedaandoeningen**: een infusie van blad of een decoctie van bast om te drinken (RAB:231); tegen **maag- of darmklachten**: een infusie of decoctie van de plant om te drinken (RAB:231); tegen **constipatie**: een decoctie van planten om te drinken (RAB:231); tegen **gonorroe**: een infusie van wortelbast om te drinken (RAB:231); als **medicijn** (GM:131). **OVERIG** als **rode gezichtsverf** bij midereceremonieën of krijgstochten: het sap [van de wortel] (SH:377); voor **gele** of **oranje gezichtsverf** voor het aanbrengen van clan-tekens: verse of gedroogde wortel (SH:426).

Sanicula canadensis zie: *S. marilandica*

Sanicula marilandica APIACEAE

E: maryland sanicle

N: heekruid sp.

MEDICINAAL als **febrifuge**: een infusie van wortel (SH:391); op **slangenbeten** van o.a. ratelslangen: een kompres van gestampte wortel (SH:391).

*Door indianen elders werd een decoctie van- of concoctie met de wortel gedronken bij moeizame bevallingen en als abortifaciant bij het uitblijven van de vrucht (MD:517). De Ojibwe gebruikten hiervoor de wortel van de canadian blacksnakeroot (*S. racemosa*) (DF:358,360).

Sarracenia purpurea SARRACENIACEAE

E: purple pitcherplant

N:

MEDICINAAL voor het vergemakkelijken van **bevallingen**: een infusie van wortel (SH:389).

Sassafras albidum syn. *S. variifolium* LAURACEAE

E: sassafras

N:

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van wortelbast (GM:130); als **sneet**: leessoepen: het blad (GM:130). **MEDICINAAL** als **bloedverdunner**: een infusie van wortel om te drinken (GM:130).

Sassafras variifolium zie: *S. albidum*

Saururus cernuus SAURURACEAE

E: lizard's tail, water-dragon

N:

MEDICINAAL bij **reuma** en **panacee**: een infusie van de gestampte plant om mee te spoelen (RAB:231); tegen **maagklachten**: een infusie van de plant om te drinken (RAB:231).

Scirpus cyperinus zie: *S. tabernaemontani*

Scirpus tabernaemontani, syn. *S. validus* CYPERACEAE

E: great bulrush, softstem bulrush, tule

N: bies sp.

SUBSISTENTIE als **salade**: de midzomer 'sweet bulbs' [wortel, stuifmeel en/of zaden] (DF:320). *ARTISANAAL* voor het weven van **matten** van reizen en wanden: [de stengels] (DF:378); [M:124] voor het weven van **matten** van ca. 3 bij 4 tot 8 voet voor vloeren en wanden en voor verkopen de laatste dunne stengels om na bleken en enkele dagen weken in water te verfen, te weven en af te werken met een bezelkoord van brandnetel (*Urtica doica*) (SH:418).
*Eetbaar zijn wortelpunten (wortel), rauwe jonge loten en de basis van oudere stengels (voorjaar) en het stuifmeel en tot meel gemalen zaad (zomer) (PL: 230).
*De stengels van wool grass (*S. setaceus*) worden gebruikt voor het weven van voorraadten en andere matten (SH:418).

Scirpus validus zie: *S. tabernaemontani*

Scutellaria galericulata LAMIACEAE
E: marsh skullcap
N: blauw glikkruid
MEDICINAAL tegen **hartklachten** (SH:372).

Sieversia ciliatum zie: *Geum triflorum* var. *ciliatum*

Silene latifolia, syn. *Lychnis alba* CARYOPHYLLACEAE
MEDICINAAL als **catharticum**: een infusie van wortel (SH:361).

Silphium perfoliatum ASTERACEAE
E: cup plant
N:
MEDICINAAL tegen **bloedende wonden**: een kompres van gedroogde en bevochtigde wortel om aan te brengen (DF:356); tegen **rugpijn, borstpijn en longbloedingen**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:340); tegen lumbago en andere rugpijn bij **reuma**: een infusie van wortel om te drinken (SH:365); tegen **bloedingen en maagklachten** (SH:365); als **abortifaciant** bij het uitblijven van menstruatie: een decoctie van- of concoctie met wortel om te drinken (DF:358).

Sium cicutaefolium zie: *Sium suave*

Sium suave, syn. *Sium cicutaefolium* APIACEAE
E: hemlock waterparsnip, waterparsnip
N: 'lieflijke' watereppe
SUBSISTENTIE voor het verblinden en verdrijven van een wezen dat het **jachtgeluk** wegneemt: de rook van smeulende zaden (SH:432).
*De wortel werd in het vroege voorjaar of late najaar gegeten door diverse andere groepen (MD:533).
*Niet verwarren met de zeer giftige water-hemlock (*Cicuta maculata*).

Smilacina racemosa zie: *Maianthemum racemosum* ssp. *racemosum*

Smilax herbacea SMILACEAE
E: smooth carrionflower
N:
MEDICINAAL tegen **rugpijn en nierklachten**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:346); als **catharticum**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:346); tegen **longklachten**: de wortel (SH:374).
*Net als andere greenbrier-soorten zijn de jonge lenteschuiten na een kwartier koken en de wortels het hele jaar door eetbaar (PL:196).
*Een concoctie van de bristly greenbrier (*S. tamnoides*, syn. *S. hispida*) met pisabik-steengruis werd gebruikt om een gelukkig stel door ruzie uiteen te drijven. De kwaadwillende derde sprenkelde de concoctie in het bed opdat de prikkelige eigenschappen van de plant zouden overgaan op de geliefden (GM:126).

Smilax hispida zie: *S. herbacea*
Smilax tamnoides zie: *S. herbacea*
Solanum nigrum zie: *S. tuberosum*

Solanum tuberosum SOLANACEAE
E: potato
N: aardappel
SUBSISTENTIE als gekookte **groente** en in soepen: de wortel (SH:410).
*De common nightshade (*S. nigrum*) werd *MEDICINAAL* voor maagproblemen gebruikt (RAB:239).

Solidago altissima zie: *S. canadensis* var. *scabra*

Solidago canadensis var. *scabra*, syn. *S. altissima*
E: Canada goldenrod
N: guldenroede sp.
MEDICINAAL op **brauwonden**: een kompres van een mengsel met water (DF:352); op **steenpuisten**: een kompres van verpulverde en bevochtigde wortel (DF:348); op **zweren**: een kompres van gedroogde en bevochtigde bloemen (DF:354).
*Tegen keelproblemen gekauwd op de wortel van de zigzag guldenroede (*S. flexicaulis*) (DF:342), tegen stuipen werden een decoctie gedronken van de wortel van de early goldenrod (*S. juncea*) (DF:336).

Solidago flexicaulis zie: *S. canadensis* var. *scabra*
Solidago graminifolia zie: *Euthamia graminifolia*
Solidago juncea zie: *S. canadensis* var. *scabra*

Solidago rigida ASTERACEAE
E: stiff goldenrod
N: 'stijve' guldenroede
MEDICINAAL als **klysm**: een decoctie met wortel (DF:364); als **diureticum** bij het uitblijven van urine: een infusie van wortel om te drinken (DF:348).

Solidago speciosa var. *rigidiuscula*, syn. *S.*

rigidiuscula ASTERACEAE

E: showy goldenrod

N: 'fraaie' guldenroede

MEDICINAAL voor **bloedhelping** bij het afgeven van bloed na een verwonding: een decoctie van wortel om te drinken (DF:352); voor **larvevergiftiging** [een mengsel van] de stengel of wortel in bereiding (DF:350); bij moeizame **bevingen**: een infusie van wortel om te drinken (DF:358); tegen **verstoppingen of spierverrekkingen**: een warm kompres van gekookte wortel of stengel (DF:362); tegen **longbloedingen**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:362).

longklachten: een concoctie met wortel om te drinken (DF:340); als **stimuleringsmiddel** en **tonicum**: een decoctie van wortel en stengel om te drinken (DF:340,364).

Solidago sp. ASTERACEAE

E: goldenrod sp.

N: guldenroede sp.

MEDICINAAL tegen **krampen**: een decoctie van wortel om mee te spoelen (DF:344); tegen **maagkramp**: een hete decoctie van wortel om mee te spoelen (DF:344); als **febrifuge**: een decoctie van gedroogd blad om te drinken (DF:354).

Sorbus americana, syn. *Pyrus americana*, *P.*

sambucifolia ROSACEAE

E: american mountainash

N: 'amerikaanse' lijsterbes

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (RAB:236). **ARTISANAAL** voor de ribben van **kano's**, frames van **sneeuwschoenen** en voor **lacrosse-clubs**: het hout (RAB:236). **MEDICINAAL** tegen **gonorroe**: een infusie van wortelbast om te drinken (RAB:231); als **medicijn**: de bast (RAB:236).

*De bessen zijn wrang, hebben een hoog pectinegehalte en kunnen daarom het beste tot jam verwerkt worden (PL:188).

Sphagnum dusenii SPHAGNACEAE

E: sphagnum

N: veenmos sp.

ARTISANAAL als **matras**: het gedroogde mos (SH:422).

* Een ongespecificeerde soort veenmos werd gebruikt als absorbtie materiaal (DF:378).

Spiraea salicifolia

E: willowleaf meadowsweet

N: theeboompje

SUBSISTENTIE als **lokmiddel** voor vallen: de wortel (SH:386).

Spiraea tomentsosa

E: steeple bush

N: 'viltige' spirea

MEDICINAAL tegen **misselijkheid** tijdens de zwangerschap en voor het vergemakkelijken van **bevallingen**: een infusie van blad en bloem om te drinken (SH:386).

Spiranthes gracilis zie: *S. lacera* var. *gracilis*

Spiranthes lacera var. *gracilis*, syn. *S. gracilis*

ORCHIDACEAE

E: northern slender lady's slippers

N: schroeforchis sp.

SUBSISTENTIE als **lokmiddel** voor wild: de wortel om te gebruiken als component van een tovermiddel (SH:431).

Sporobolus heterolepis POACEAE

E: prairie dropseed

N:

MEDICINAAL op **zweren**: een kompres van gekneusde wortel (HW:200); als **emeticum** om [overtollige] gal kwijt te raken: een decoctie van wortel om te drinken (HW:200).

Stachys palustris LAMIACEAE

E: marsh hedgenettle

N: moerasandoorn

MEDICINAAL tegen plotselingen **maag- of darmziekten**: een infusie van vers of gedroogd blad om te drinken (DF:344).

Sticta glomulifera STICTACEAE

E: tree lichen

N:

MEDICINAAL als **bedsel**: het korstmoss om te koken tot **stompe** zoals 'scrambled eggs' (SH:406).

Streptopus roseus STREPTOPUSACEAE

E: rosy twist

N:

MEDICINAAL tegen **stronties** aan het oog: een kompres van geweekte wortel om het oog aan te brengen (DF:360); tegen **stronties**: een infusie van plantendelen (SH:374); als **articum**: de plant (SH:374). *De Cherokee aten blad en stengel gekookt als groente (MD:374).

Symphoricarpos albus

E: common snowberry

N: sneeuwbes

MEDICINAAL als **diuretic**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:348).

*Voor het herstel na een **bevalling** werd een infusie van wortel van een variëteit (*S. albus* var. *albus*, syn. *S. racemosus*) gedronken (SH:361). Een decoctie van de wortelbast van de coralberry (*S. obovatus*, syn. *S. vulgaris*) werd aangebracht op ontstoken ogen (HW:200).

Symphoricarpos orbiculatus zie: *S. albus*
Symphoricarpos racemosus zie: *S. albus*

Symphoricarpos sp. CUPRIFOLIACEAE

E: snowberry sp.

N: sneeuwbes sp.

MEDICINAAL als een sterk **tharticum**: een decoctie van de wortel om te drinken (DF:344).

Symplocarpus foetidus ARACEAE

E: skunk cabbage

N:

MEDICINAAL tegen **hoest**: een infusie van de bladen om te drinken (GM:124).

*De Irokezen aten jong blad en scheuten gekookt groente en gebruikten een infusie van gemalen wortel als zeep om de oksels te wassen (MD:549).

Taenidia integerrima APIACEAE

E: yellow pimpernel

N:

SUBSISTENTIE voor **jachtgeluk**: de zaden om te roken om een pijp (SH:432).

Tanacetum vulgare ASTERACEAE

E: common tansy

N: boerenwormkruid

SUBSISTENTIE als **lokmiddel** voor herten: een mengsel met bloemen om te roken (DF:429). **MEDICINAAL** als **febrifuge** en sterk **diaforeticum**: een infusie met o.a. blad om te drinken (DF:354); als **febrifuge** (SH:366); tegen **oorpijn**: een zwakke decoctie van wortel om in het oor te druppelen (DF:362); tegen **keelpijn**: een decoctie van wortel om te gorgelen of de gedroogde wortel om op te kauwen (DF:342); als **abortifacient** bij het uitblijven van menstruatie, vooral bij jonge meisjes: een decoctie van blad om te drinken (DF:358). *Bloem en blad zijn geschikt als specerij voor o.a. vis, maar giftig in grote hoeveelheden. (PL:90).

Taraxacum officinale ASTERACEAE

E: common dandelion

N: paardenbloem

SUBSISTENTIE als **groente**: het jonge voorjaarsblad om te koken met varkens- of hertenvlees en esdoorn-azijn (SH:399). **MEDICINAAL** voor het stimuleren van de postpartum **melkproductie**: een infusie met o.a. wortel om te drinken (DF:360); als **bloedmedicijn**: de wortel (RAB:235); tegen brandend **maagzuur**: een infusie van wortel om te drinken (SH:366).

Taxus canadensis TAXACEAE

E: canada yew

N: 'canadese' taxus

MEDICINAAL bij **reuma**: een concoctie met twijgen om te drinken of pijnlijke gewrichten mee te stomen (DF:362).

*De plant leverde een ingredient van het '32-medicine' (GM:122).

Thalictrum dasycarpum RANUNCULACEAE

E: purple meadowrue

N: ruit sp.

MEDICINAAL als **febrifuge**: een infusie van wortel [om te drinken] (SH:383).

Thaspium barbinode APIACEAE

E: hairyjoint meadowparsnip

N:

MEDICINAAL tegen **koliëken** bij kinderen: een decoctie van wortel [om te drinken] (DF:344).

Thuja canadensis zie: *Thuja occidentalis*

Thuja occidentalis, syn. *Thuja canadensis*, *Abor vitae* CUPRESSACEAE

E: eastern white cedar; eastern arbovitae

N: 'westelijke' levensboom

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van naalden (GM:123; AHJ:2234). **ARTISANAAL** voor **speren** voor steurvangst, **sledes** en het frame en de ribben van **kano's**: het hout (GM:123; SH:422); voor **zakken**: de bastvezels.

MEDICINAAL tegen **hoofdpijn**: een infusie van naalden [om te drinken] (SH:380) of een mengsel met

houtsap om in de slapen te prikken (DF:338); als

bevochtigingsmiddel: een decoctie van- of een mengsel met naalden om te drinken (DF:340); als **deodorant**

(GM:123); voor **bloedzuivering**: een decoctie van naalden om te drinken (SH:380); in **zweetbaden**: een mengsel met naalden (SH:380). **OVERIG** als **wierrook** en

febrifuge bij religieuze ceremonieën (GM:123; SH:380) of voor het zuiveren van huizen bij pokken: de rook van gemalen naalden (GM:71); als **parfum** voor kleding: de naalden (GM:123).

*De naam 'levensboom' onstond in de 16^e eeuw toen Europese zeelieden van indianen leerden dat scheurbuik verholpen kan worden met een decoctie van het blad. De latijnse slachtsnaam verwijst naar het klassiek-Europese gebruik van het hout als fumigeermiddel (MJ:674).

Tilia americana TILIACEAE

E: american basswood

N: 'amerikaanse' linde

SUBSISTENTIE als **groente** en **salade**: de jonge uitlopers en knoppen (GM:136). **ARTISANAAL** voor

boomstamkano's: de bast (GM:136), als **riemen** voor het verbinden van framens, strok en bast (GM:136; SH:422); voor **koord**, **twijnen**, **naagaren** en

weefgaren: de (gekookte) bastvezels om voor gebruik te weken (GM:136; RAB:235; SH:422) voor **drains** voor het aftappen van esdoornsap (GM:136).

Toxicodendron radicans, syn. *Rhus radicans*

E: poison ivy

N: gifsumak

*Voor een remedie tegen dermatitis als gevolg van aanraking met de plant, zie *Impatiens capensis* en *Ledum groenlandicum*.

Toxicodendron vernix, syn. *Rhus vernix*
ANACARDIACEAE

E: poison sumac

N:

OVERIG geclassificeerd als **giftig** (5).

Trientalis americana zie: *T. borealis* ssp. *borealis*

Trientalis borealis ssp. *borealis*, syn. *T. borealis*
PRIMULACEAE

E: maystar

N: 'noordelijke' zevenster

SUBSISTENTIE als **lokmiddel** voor herten: een krans met de bloem om te roken (SH:431).

Trillium grandiflorum LILIACEAE

E: snow trillium

N:

MEDICINAAL bij **reuma**: een decoctie van wortel van bij pijnlijke gewrichten met naalden in de huid aan te brengen (DF:362); tegen **oorpijn**: een decoctie van wortelbast om in het oor te druppelen (DF:362).

Tsuga canadensis PINACEAE

E: eastern hemlock

N: oostelijke hemlock

SUBSISTENTIE als **thee**: een infusie van naalden (DF:317; SH:408). *ARTISANAAL* als **dakbedekking** van wigwams: de bast (GM:123); als **brandstof**, vooral bij het voor de tweede keer koken van kitmiddel dat om een nauwkeurige warmteregulatie vraagt: de bast (SH:422); voor mahonie-**rode kleurstof**: de bast (DF:371); als rood-**bruine kleurstof** en **fixeermiddel**: de bast vermengd met een weinig steengruis (SH:426); tegen **roest** op wildklemmen: een decoctie van de bast om het ijzer schoon te spoelen en tegen roest te beschermen (GM:123). *MEDICINAAL* tegen **dysenterie**: een infusie van van twijgen om te drinken (GM:123); op **bloedende wonden** en **snijwonden**, ook voor stelping: de bast (SH:380) of de verpulverde binnenbast (DF:356); als smaakverhullende **thee** voor het toedienen medicatie: een infusie van naalden (SH:380,408).

Typha latifolia TYPHACEAE

E: broadleaf cattail

N: grote lisdodde

SUBSISTENTIE als **groente** en **provisie**: de groene (en gedroogde) bloem (AHJ:2226); als **meel**: het stuifmeel (AHJ:2226). *ARTISANAAL* als **dakbedekking** van wigwams: het blad om met een overlap parallel naast elkaar te bevestigen met koord van basswood (*Tilia americana*), dogwood (*Cornus alternifolia*) of swamp milkweed (*Asclepias syriaca*) (GM:124); voor **manden**

(DF:378). *MEDICINAAL* op **karbonkels** en **steenpuisten**: een kompres van de binnenschil van wortel (AHJ:2306); op **zweren**: een kompres van gestampte wortel (HW:200). *OVERIG* als **wapen** dat de tegenstander verblindt: het vruchtpluis om in de ogen te werpen (SH:432).

*Elders werd ook de zetmeelrijke wortel gegeten (MD:574).

Ulmus americana ULMACEAE

E: american elm

N: 'amerikaanse' iep

ARTISANAAL als **dakbedekking**: de bast om te oogsten wanneer de frambozen rijp zijn en te bewaren voor winteronderkomens (GM:129). *MEDICINAAL* tegen **gonorroe**: een infusie van wortelbast om te drinken (RAB:231).

Ulmus fulva zie: *U. rubra*

Ulmus rubra, syn. *U. fulva* ULMACEAE

E: slippery elm

N: 'rode' iep

ARTISANAAL als **dakbedekking** voor wigwams: de bast. *MEDICINAAL* tegen **keelpijn**: een decoctie van de bast om mee te gorgelen of de wortel om op te kauwen (RAB:231); tegen bloedende **snijwonden** aan de voet: een infusie van wortel om te drinken of om mee te drinken (RAB:231); tegen **maagklachten**: een infusie van plantendelen om te drinken (RAB:231); tegen **keelpijn** en droge keel: de binnenbast (SH:392); tegen **gonorroe** (RAB:240).

*De Ojibwa gebruikten de binnenbast als **kit** (GM:123) en als **kit** van bizonvet door het samen te koken (MD:577).

Urtica dioica ssp. *gracilis*, syn. *U. gracilis*, *U. lyallii*
URTICAEAE

E: stinging nettle, california nettle

N: grote brandnetel

ARTISANAAL voor **draad** **naagaren**: de bastvezels (SH:423); voor **netten** voor duiven, **visnetten** en **vislijnen**: de bastvezels (DF2: 125-7). *MEDICINAAL* tegen **dysenterie**: een infusie van wortel om te drinken (DF:344); als **reticum**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:348); op **hitte-uitslag**: een kompres van geweekt blad (SH:392).

*Elders werd het blad en de toppen als groente gegeten (MD:579-80).

*Zie ook *Impatiens* en *Urtica dioica*.

Urtica gracilis zie: *U. dioica* ssp. *gracilis*

Urtica lyallii zie: *U. dioica* ssp. *gracilis*

Urticastrum divaricatum zie: *Laportea canadensis*

Uvularia grandifolia zie: *U. sessilifolia*

Uvularia sessilifolia, syn. *Oakesia sessilifolia*
LILIACEAE

E: sessileleaf bellwort

N:

SUBSISTENTIE als **lokmiddel voor hertenbokken**: een mengsel met de wortel (SH:43).
* De wortel van de late flowery bellwort (*U. grandifolia*) werd gebruikt tegen maagpijn bij het borstbeen, wellicht pleuritis (SH:174).

Vaccinium angustifolium, syn. *V. pennsylvanicum*
LILIACAEAE

E: lowbush blueberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (RAB:238); als **groente**: de bessen om te koken en te serveren met elandvet of hertentalg (DF:338).
provisie voor de winter: de ingemaakte bessen of als krenten gedroogde bessen om te koken met rijst, mais en hertenvlees (SH:401). *MEDICINAAL* tegen **waanzin**: het aroma van gedroogde bloemen en stenen [om te inhaleren] (DF:338); voor **bloedzuivering**: een infusie van blad om te drinken (SH:369). *OVERIG* als **handelswaar** voor lokale verkoop: de bessen (RAB:238).

Vaccinium canadense zie: *V. myrtilloides*

Vaccinium macrocarpon zie: *V. oxycoccus*

Vaccinium macrophyllum zie: *V. myrtilloides*

Vaccinium myrtilloides, syn. *V. canadense*, *V. macrophyllum* LILIACAEAE

E: velvet huckleberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de bessen (RAB:238); als **provisie** voor de winter: de ingemaakte of zongedroogde bessen (RAB:238). *OVERIG* als **handelswaar** voor lokale verkoop: de bessen (RAB:238).

Vaccinium oxycoccus, syn. *Oxycoccus microcarpus*
LILIACAEAE

E: small cranberry

N: kleine veenbes

SUBSISTENTIE als **voedsel**: de bessen (RAB:238; SH:401). *MEDICINAAL* tegen lichte **misselijkheid**: een infusie van de plant om te drinken (SH:369). *OVERIG* als **handelswaar** voor lokale verkoop: de bessen (RAB:238).

*Ook gewone cranberries of grote veenbessen (*V. macrocarpon*, syn. *Oxycoccus macrocarpus*) werden in grote hoeveelheden verkocht (RAB:238), maar ook vers of gekookt gegeten (DF:321).

Vaccinium pennsylvanicum zie: *V. angustifolium*

Vagnera racemosa zie: *Maianthemum racemosum* ssp. *racemosum*

Verbascum thapsus SCROPHULARIACAEAE

E: common mullein

N: koningskaars

MEDICINAAL bij **hartklachten** ter stimulering van het hart: de gepelde wortel [om in te nemen] (AHJ:2304).
*Het blad werd ondermeer door de Irokezen gewaardeerd vanwege de expectorische en desinfecterende werking (MD:591).

Verbena hastata VERBENACAEAE

E: swamp verbena, blue vervain

N: verbena sp., ijzerhart sp.

MEDICINAAL tegen **bloedneuzen**: snuif van gedroogde bloemen (DF:356).

*De zaden vormden een stapelvoedsel voor de Concow die deze gebruikten voor pinole (MD:592).
Alvorens de zaden te roosteren en vermalen kunnen ze geweekt worden tegen de bitterheid (PL:134).

Veronicastrum virginicum, syn. *Leptandra virginica*
SCROPHULARIACAEAE

E: culvers root

N:

MEDICINAAL voor **bloedzuivering**: een decoctie van wortel om te drinken (DF:346); als catharticum voor het zuiveren van het bloed bij **tuberculose**: een concoctie met wortel om te drinken (DF:354); als **catharticum**: een decoctie van (gekneusde) wortel (DF:346; HW:200).

Viburnum acerifolium CAPRIFOLIACAEAE

E: af viburnum

MEDICINAAL tegen **maagkrampen**: een decoctie van binnenbast om te drinken (DF:344); als **emeticum**: een koude infusie van bast of een concoctie met opgepte binnenbast om te drinken (DF:346).

Viburnum americanum zie: *V. opulus* var. *americanum*

Viburnum dentatum var. *dentatum*, syn. *V. pubescens*
CAPRIFOLIACEAE

E: southern arrowwood

N:

OVERIG voor **Winnick**: een mengsel met de bast (SH:417).

Viburnum lentago CAPRIFOLIACEAE

E: nannyberry

N:

SUBSISTENTIE als **fruit** en **provisie**: de bessen en een jam van bessen met wilde appel (*Vib. spp.*) (SH:398).
MEDICINAAL tegen **dysenterie**: een infusie van blad om te drinken of een kompres van blad om aan te brengen (GM:142); als **diureticum**: een infusie van binnenbast [om te drinken] (SH:361).

Viburnum opulus var. *americanum*, syn. *V. americanum* CAPRIFOLIACEAE

E: american cranberry viburnum

N:

SUBSISTENTIE als **aas** voor strikken voor 'snowshoe rabbits' [*Lepus americanus*]: de bessen (GM:141); voor zure **sauzen**: de verse of gedroogde bessen (GM:141). *MEDICINAAL* tegen **maagkrammen** en als **catharticum**: een infusie van binnenbast om te drinken (SH:361); tegen **baarmoederverkijking**: een infusie van wortel om te drinken (GM:141). *De bessen van de Europese variëteit, de gewone roos (*V. opulus*), werden ook gebruikt (B:237).

Viburnum pubescens zie: *V. dentatum* var. *dentatum*

Viola canadensis VIOLACEAE

E: canadian white violet

N:

MEDICINAAL tegen pijn bij de **blaas**: een decoctie van de wortel [om te drinken] (HW:201).

*Een infusie van een compleet exemplaar van de american dogviolet (*V. conspersa*) werd gebruikt tegen hartklachten (SH:392), terwijl een decoctie van wortel van de downy violet (*V. pubescens*) in kleine doseringen werd ingenomen tegen keelpijn (HW:201).

Viola conspersa zie: *V. canadensis*

Viola pubescens zie: *V. canadensis*

Vitis cordifolia zie: *V. vulpina*

Vitis vulpina, syn. *V. cordifolia* VERBENACEAE

E: frost grape

N:

SUBSISTENTIE als **fruit**: de vruchten (DF:321); als **provisie** voor de winter: een jam van de bevroren vruchten (SH:411). *MEDICINAAL* bij **diabetes** en **reuma**: een infusie van wortel om te drinken (DF:362-4); tegen **maag- en darmklachten**: het sap [om in te nemen] (SH:392); voor het stimuleren van de **nageboorte**: een decoctie van twijgen om te drinken (SH:392).

*Van een ongespecificeerde soort werd het sap gebruikt om haar mee te wassen en werden wortel en takken gebruikt tegen longklachten (GM:136).

Xanthoxylum americanum zie: *Zanthoxylum americanum*

Zanthoxylum americanum, syn. *Xanthoxylum*

americanum RUTACEAE

E: common prickly ash

N:

MEDICINAAL tegen **hoest** en alle **longklachten**: een infusie van bast om te drinken (GM:134); tegen slijmophoping bij **bronchitis**: een infusie van bessen om op de borst aan te brengen (SH:387); tegen **keelpijn**: een decoctie van wortel om mee te gorgelen (DF:342); bij **keelpijn** en **amandelontsteking**: de bessen of bast (SH:387); tegen **verlamming** en het versterken van benen en voeten van zwakke kinderen: een decoctie van wortel om mee te spoelen (DF:364).

Zea mays POACEAE

E: corn

N: mais

SUBSISTENTIE als **stapelvoedsel**: de korrels (DF:319); als **provisie** voor de winter: de gedroogde korrels (DF:319; SH:402); voor **hominny**: de (geroosterde en) gekookte en gepelde korrels (DF:319; SH:402); voor **soep**: de geroosterde en gestampte korrels (DF:319); als **groente**: de verse kolven om in het vlies te roosteren (DF:319; SH:402).

Zizania aquatica POACEAE

E: northern wildrice

N:

SUBSISTENTIE voor **gemberkoecken** en als **vulling** van gemberwilt: het zaad (RAB:246); als **ontbijt**: het gestoomde zaad om te eten met room en suiker (RAB:246); als **delicatesse**: het met konijnenkeutels gekookte zaad (RAB:246). *OVERIG* als **handelswaar**: het gedroogde en gewasde zaad (RAB:246).

Zizania palustris POACEAE

E: northern wildrice

N:

SUBSISTENTIE als **stapelvoedsel**: het gekookte zaad (DF:318), vaak gekookt met vlees of met hertenbouillon en suiker (SH:401).

Literatuur

- AHJ: Arnason (Thor), Hebda (Richard) & Johns (Timothy) 1981 The use of plants for food and medicine by native people of eastern Canada. *Canadian Journal of Botany* 59(11): 2189-2325.
- BM: Black (Mary) 1977 Ojibwa taxonomy and percept ambiguity. *Ethos* 5(1): 90-118.
- BM2: Black (Mary) 1986 Varieties of “starving”: semantics and survival in the subarctic fur trade. *Ethnohistory* 33(4): 353-83.
- BV: Barouw (Victor) 1955 A psychological interpretation of a Chippewa origin legend. *The Journal of American Folklore* 68(268): 211-23.
- BV3: Barouw (Victor) 1955 A psychological interpretation of a Chippewa origin legend. *The Journal of American Folklore* 68(269): 341-55.
- DF: Densmore (Frances) 1928 Uses of plants by the Chippewa Indians. *Smithsonian Institution- Bureau of American Ethnology* annual report 44: 273-379.
- DF2: Densmore (Francis) 1979 [1929] *Chippewa customs*. Saint Paul: Minnesota Historical Press.
- DR: Dunning (RW) 1959 Residence and ecology among the northern Ojibwa. In: *American Anthropologist* 61-5(1): 806-16.
- GM: Gilmore (Melvin, R) 1933 *Some Chippewa uses of plants*. Ann Harbor: University of Michigan Press.
- HI: Hallowell (Irving) 1960 “Ojibwa ontology, behavior, and world view.” In: Diamond (Stanley) (ed) *Culture and history in honour of Paul Radin*. New York: Columbia University Press.
- HH: Hickerson (Harold) 1962 “The Southwestern Chippewa: an ethnohistorical study.” *American Anthropologist* Memoir 92, 64-3(2).
- HH2: Hickerson (Harold) 1988 [1971] *The Chippewa of the upper Great Lakes: a study in sociopolitical change*. In: Leacock (Eleanor, B) & Lurie (Nancy, O) *North American Indians in historical perspective* pp. 169-99.
- HW: Hoffman (W, J) 1891 The Midewiwin or ‘Grand Medicine Society’ of the Ojibwa. *Smithsonian Institution- Bureau of American Ethnology* annual report 7.
- HÅ: Hultkrantz (Åke) 1979 [1967] *The religions of the American Indians*. Berkeley: University of California Press.
- JD: Jenness (Diamond) 1935 The Ojibwa of Parry Island: their social and religious life. *National Museums of Canada Bulletin* 78, anthropological series 17.
- KJ: Kay (Jeanne) 1979 ‘Wisconsin Indian hunting patterns, 1634-1836.’ In: *Annals of the Association of American Geographers* 69(3): 402-18.
- KS: Krech III (Shepard) 1999 *The ecological Indian: myth and history*. New York: WW Norton & Company.
- LR: Landes (Ruth) 1968 *Ojibwa religion and the midéwinin*. Madison: University of Wisconsin Press.

- MD: Moerman (Daniel, E) 1998 *Native American ethnobotany*. Portland: Timber Press.
- MJ: Marijnissen (Jan) 2000 *Flora van de lage landen*. Baarn:Tririon.
- MR: van der Meijden (Ruud) 1996 *Heukels' Flora*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- RA: Ray (Arthur, J) 1998 [1974] *Indians in the fur trade: their role as trappers and middleman in the lands southwest of Hudsonbay, 1660-1870*. Toronto: University of Toronto Press.
- RAB: Reagan (Albert, B) 1928 Plants used by Bois Fort Chippewa (Ojibwa) Indians of Minnesota. *Wisconsin Archeologist* 7(4): 230-48.
- SH: Smith (Huron, H) 1932 Ethnobotany of the Ojibwe Indians. *Bulletin of the Public Museum of Milwaukee* 4: 372-525
- SHI: Smith (Harlan, I) 1906 Some Ojibwa myths and traditions. *The Journal of American Folklore* 19(74): 215-30.